

Upravnstvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-24
Podružnica: Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Service Contr. Contr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglede iz K.
Italije in tuzemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbija vask dan manj ponedeljka
Narodna mla mesecno 18.—
in letno 180.— po 18.22.00

Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5, oddelek
št. 31-22, 31-23, 31-24

Rekopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di propaganda italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Brezuspešni angleški napadi na fronti pri El Alameinu

Hrabra obramba osnih čet — Napadi nemških bombnikov na Malto

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 4. novembra naslednje 892. vojno poročilo:

Na fronti pri El Alameinu žilavi odpor in neukročena hrabrost osnih čet nista dovolili sovražniku niti včeraj, da bi do-

segel kak uspeh pri svojih ponovnih sil-
nih napadih, podprtih z množico oklopnih
voz in letal.

Nemški bombniki so napadli in zadeli
letališča na Malti. Eno letalo tipa »Spit-
fire« je bilo uničeno od nekega lovca v
spremistvu.

Z egiptške fronte: Uplenjen angleški top spravljajo v položaj, da bo rabil italijanskim četam

Proslava obletnice Zmage

Lepe spominske svečanosti pred spomenikom Neznane junaka

Rim, 4. nov. Ob obletnici Zmage so bi-
le pred Oltarjem domovine svečanosti na-
cionalne hvalečnosti.

Ob 8. je oddelek Kr. konjenikov položil
na grob Neznane vojaka velik lovorjev
venec, ki je na modrem traku nosil kralje-
ve znake.

Ob 8.15 je bil pred Svetim spomenikom
položen velik venec Duceja.

Ob 8.30 so se poklonile Oborožene sile.
Šef italijanskega generalnega štaba mar-
šal Cavallero se je skupaj z državnimi
podtajniki za vojsko, mornarico in letal-
stvo, šefom generalnega štaba vojske in
šefom generalnega štaba Milice poklonil
spominu junakov in položil ob grobu lo-
vorjev venec. Bataljon vojakov je izkazal
čast. Oficirji vseh stopenj so bili razvršče-
ni pri spomeniku. Med obredom je vojaška
godba zaigrala himno »Piave«.

Ob 9. se je poklonila Narodna fašistična
stranka. Tajnik stranke, odlikovanec z zla-
to kolajno Vidussini, je z vsemi člani di-
rektoria in voditelji bojovniških organi-
zacij pristopil k stopnišču, medtem ko je
bil pred spomeik položen lovorjev venec.

Trg Venezia je bil poln raznih zastop-
stev s praporci, ki so zastopala invalide,
bojevnike, vojne prostovoljce, družine pad-
lih in vse ostale bojovniške organizacije.

Kasneje so bili položeni še veneci senata,
Zbornice Fašija in korporacij. Pokraj-
skega zastopstva, Zveze glavnega mesta
in rimskega guvernerja.

Ljudstvo je z ginjenim spoštovanjem in
z globoko vdanostjo sledilo vojaškimi obre-
dom v proslavo zmage. S poveljevanjem
junakov je bila tako posvečena vera v moč
in veličino domovine.

Petletno poročilo Državnega sveta Duceju

Rim, 3. nov. s. Predsednik Državnega
sveta je poslal Duceju naslednje poročilo
o delovanju v petletju od 1. januarja 1936-
XIV. do 31. decembra 1940-XIX:

»Duce! Poročilo, ki ga imam čast pred-
ložiti Vam in ki je sestavljeno kakor prej-
šnji dve poročili z namerami in kritični,
kateri so že bili nagrajeni z Vašo visoko
odobritvijo, se nanaša na udeleževanje
Državnega sveta od 1. januarja 1936-XIV
do 31. decembra 1940-XIX. V tej dobi je
Svet v celoti proučil 36.209 zadev. Tvari-
na, ki je bila predmet tega obsežnega de-
lovanja, je najrazličnejša in se tiče tako
velikega zakonodajnega dela, ki ste ga Vi
v teh letih pospeševali, kakor tudi naj-
bolj stvarne probleme javne uprave. V
zakonodaji je Svet prispeval obširno izde-
lano mnenja o novih zakonikih, zlasti o
civilnem postopku ter o zakonih lastništva,
nasledstva in darovanja v civilnem zakon-
iku in o številnih načrtih dekretov ter
pravilnikov o organizaciji civilne in voja-
ške uprave ter mnogih državnih ustanov.

Med drugimi številnimi svetovalnimi in
pravnimi izjavami Sveta naj še omenimo
one glede upravnih zadev in pogodb jav-
nih uprav. Glede teh zadnjih, ki so posta-
le izredno važne v zvezi s pospeševanjem
in spopolnjevanjem vojne industrije, so
bile določene natančne smernice in s tem
odvrnjena škoda za državne finance. Ste-
vilni so bili elaborati o raznih predmetih
javne uprave.

Iz vseh številnih panog notranje uprave
je Svet obravnaval obilno tvarino glede
državljanstva, vere, javne varnosti, zdrav-
stva, podpiranja. Svet je obravnaval tudi
številne probleme zunanjih zadev. Itali-
janske Afrike, Oboroženih sil, financ, na-
rodnega gospodarstva korporativnih ustano-
v, javnih del, prometa, sodstva, narode-
ne vzgoje in ljudske kulture. Jurispruden-
ca, ki se navadno objavlja v periodičnih
revijah brez sistematičnega reda, je bila
organično oblikovana v poročilih.

Duce, Vi ste stalno podpirali naše mar-
ljivo in kočljivo dnevno prizadevanje s
svojim visokim upoštevanjem, za katerega
Vam je Državni svet s ponosom vedno iz-
kazal svojo hvaležnost. Izdali ste natančne
ukaze in odredili primerne ukrepe. Med
prvimi omenjanimi dekretom z 9. februarja
1939, s katerim je bilo odločeno, da ne
more noben zakonodajni ukrep biti spre-
jet brez predhodnega mnenja našega sve-

Danski novinar o življenju v Italiji

Kodanj, 4. nov. s. Danski novinar Anker
Kinkeby objavlja v listu »Politikens« zani-
miv članek o svojem nedavnem obisku v
Rimu, ko se je moral na lastne oči prepri-
pripinjanja, da poteka življenje v Italiji
čisti o dejanskih razmerah v Italiji. Novit-
tako mirno, da se zdi skoraj nemogoče, da
je narod trdo zaposlen v borbah na tolikih
in tako obsežnih bojiščih. Močan vtis je na-
pravila nanj živahna trgovska delavnost,
kakor tudi razpoložljivost proizvodov ter
izredna eleganca italijanskih čet. Opisuje
sistem racioniranja živil pripominja, da na-
rod navzlic prehranitvenim težavam mirno
in poln zaupanja nadaljuje svoje normalno
delovanje in da so cene ostale na zmernih
višinih, kakor je to mogoče razvideti iz cen,
ki veljajo v restavracijah. V zvezi s tem
vprašuje pisec z začudenjem, kako je mogo-
če, da je po treh letih vojne in ko je toliko
Italijanov pod orožjem ohranila Italija tako
visoko moralo in splošno razširjen optimiz-
em, pa misli, da je temu dejstvu treba
iskati vzrok v tem, da je italijanski narod
že navajen na vojno, ki jo brez prestanka
vodi 30 let.

Povratek rumunskih novinarjev iz Italije

Bukarešta, 4. nov. s. Skupina rumunskih
novinarjev, ki je obiskala na povabilo mini-
strstva za ljudsko kulturo Italijo, se je vr-
nila v Bukarešto.

Obnovite naročnino!

Na Kavkazu boji brez odmora

Bombardiranje luke v Tuapseju — Izjalovljeni sovjetski protinapadi v Stalingradu — Skupina sovjetskih čet uničena pri Voronežu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 4. nov.
Vrhovno poveljništvo nemške vojske je
objavilo danes naslednje poročilo:

Na zapadnem Kavkazu in v odsekih ob
Tereku trajajo hudi boji dalje. Bojna le-
tala so z dobrim učinkom napadla pri-
stanišče v Tuapseju.

V Stalingradu se nadaljuje očisti-
valni boj. Pri tem je bila obkoljena sovra-
znikova skupina, ki se je še upirala. Sov-
jetski protinapadi so se izjalovili. Oddelki
strmoglavnih letal so napadali zbirališča
čet zapadno od kolena Volge. Pri brez-
uspešnih poskusih za izkrcanje severno
od mesta je izgubil sovražnik zopet eno
topničarko.

Na fronti ob Donu so madžarske čete
odbile več poskusov za prekočanje re-
ke in zavrnile tudi krajevne sovražni-
ke sunke.

Sovjetska skupina sil pri Voronežu je

bila v borbi moča proti moči uničena.
Na Ladoškem jezeru so potopila nem-
ška letala skupino vlačilcev in en tovorni
parnik.

Osmo angleška armada je na fronti pri
El Alameinu tudi včeraj nadaljevala svo-
je nadmočne pehotne in oklopne napade
ob močnem sodelovanju letalskega oro-
žja. Nemško-italijanska oklopna armada
je v ogorčenih borbah zopet odbila sov-
ražnikove naskoke.

Lahka nemška bojna letala so včeraj
obmetavala z bombami letališči v Lucei
in Al Halfarju na otoku Malti.

Nad severnozpadno državno mejo je
bil podnevi sestreljen štirimotorni bom-
bnik, nad obalo Rokavskega preliva pa eno
angleško lovsko letalo.

V jugozpadni in jugovzhodni Angliji
so lahka nemška bojna letala obstrelje-
vala za vojno važne cilje.

znanje nemškega vrhovnega poveljništva z
z navedbo v uradnem poročilu z dne 3. t. m.

Angleško varanje boljševikov z obljubami

Berlin, 4. nov. s. Med brzojavkami, ki
so jih vladajoči v Moskvi prejeli v zad-
njih 24 urah za 25letnico izbruha bolj-
ševiške revolucije, je po poročilu »Zwöl-
fuhrlatta« tudi brzojavka, ki zasluži po-
sebno pozornost. To je brzojavka lorda
Beaverbrooka v obliki poslanice ruske-
mu narodu. Angleški lord piše: »Ni no-
benega dvoma več, da angleški narod ne
bo zadovoljen, dokler ne bo vedel, da bo
do vse razpoložljive sile uporabljene v
odločilni bitki proti skupnemu sovražni-
ku.« Kakor je videti, piše berlinski list,
se je Beaverbrook dotaknil vprašanja
druge fronte s finco in taktom v upa-
nju, da bo s frazami prekorajil kočljivo
točko vprašanja, ki je tako pri srcu sov-
jetskim oblastnikom ter zadovoljil pri-
jatelja Stalina. Angleški narod ne bo za-
dovoljen, objasnjuje Beaverbrook, do-
kler boljševiška Rusija ne bo dobila vse
objubljene pomoči. Med tem pa Angleži
budno pazijo, da ne store niti koraka za
izpolnitev teh obveznosti in mirno čaka-
jo, da bi vrgla Moskva v boj svoj za-
dnji polk, da bi potem prišli na pomoč,
če bo potrebno. Izkravali ruski vojski,
čprav z ostanki kakega na poti v Mur-
manski potopljenega konvoja. Angleži
imajo za svoje zaveznike nepogrešljivo
formulo, ki se lahko brez nadaljnega ob-
pravega časa izvaja. Zgodovina te vojne
je polna takih primerov od Poljske do
Sovjetske Rusije.

Boji za Salomonske otoke

Nova japonska izkrcanja na Guadalcanaru

Tokio, 4. nov. Vsi japonski listi kome-
tirajo uradna poročila o bitki pri Salo-
monske otoku, ki je navzile ogromnim
sovražnim izgubam ni še mogoče smatra-
ti za zaključene. Čeprav ni še v tem po-
gledu uradnega sporočila, ameriško bro-
dovje še vedno nadaljuje svoje obupne
poskuse, da bi odtegnilo izkrcane kontin-
gente čet z območja tragičnega položaja,
v katerem so se znašle.

Znano je, da je japonsko brodovje, čim
je zasluilo namero Američanov, da bi
hoteli z vsemi silami potopiti osvojiti go-
spodstvo na južnem Pacifiku, povečalo
svojo čučenost in ko je v zori 26. okto-
bra zapazilo severno od otoka Santa
Cruz sovražni pomorski oddelk, sestav-
ljen iz štirih nosilnih letal, dveh oklopnih
in drugih manjših ladij, je takoj spustilo
z ene izmed svojih nosilnih letal torpedna
letala in bombnike, ki so prizadeli zelo
hud udarec sovražni eskadri še preden se
je mogla razvrtiti v bojno črto. Znano
je nadalje, da je ta prvi japonski uspeh
dovedel v teku dneva še do nadaljnjih
večjih uspehov.

Iz nadaljnjih podrobnosti, ki jih je dal
na razpolago vojni poročevalec japonske
mornarice v zvezi s potopitvijo nosilke
letal »Wasp«, se doznavajo, da je bilo mo-
goče s krova podmornice, ki je izvršila
to potopitev, opazovati vse posamezne fa-
ze potopitve. »Wasp«, ki so jo takoj po
napadu zajeli plameni, se je kmalu na-
postavila pokončno, medtem ko so se
od povsod dvigali iz nje plameni, okrog
nje pa je bilo več rušilcev. Malo pred 18.
uro, ko so jo zublji iz povsem zajeli, se
je postavila povsem navpično in nekaj
minut nato se je potopila.

Katastrofa, ki ji je izpostavljen bro-
dovje Zdrženih držav na Pacifiku, kaže,
da je sovražna strategija oslabiljena po
dveh nasprotujočih si značilnostih: po
absolutnem materializmu, ki oslanja nade
v zmago izključno le na obsežno in več-
jo razpoložljivost sredstev, na drugi stra-
ni pa po naimnem sentimentalizmu, ki gre
na škodo vojaških zahtev. Potem ko so
namreč Američani zagrešili napako, da so
izkrcali 10.000 mož na Guadalcanaru, so
si zabili v glavo, da morajo držati sicer
nevzdržno stanje, pri čemer so izpostavi-
ljali svoje pomorske sile nad dva meseca
stalnim izgubam samo zato, da ne bi pre-
pustili svoji usodi izkrcanih čet na oto-
ku. Nobenega dvoma torej ni, kakor sodi
japonsko mornarico poveljništvo, da
ameriško poveljništvo ne razpolaga z ono
hladnokrvnostjo in realizmom, brez kate-
rih si nobenega strateškega uspeha ni
mogoče zamisljati. Otok Guadalcanar me-
ri 1200 kv. milj, medtem ko je prostor,
ki so ga zasedle ameriške čete, omejen
le na kakih 60 milj. Na tem prostoru je
tudi ono veliko letališče, ki je Američa-
nom vivalo zaupanje, da bodo zadobili
premoč v zraku in da bodo lahko iz nje-
ga podvezali dolge izvidniške poletne
nad vsem Koralskim morjem. Toda obup-
ni odpor na Guadalcanaru je pomenil za
Američane nesrečo, ker je dejansko sa-
mo izvalil ameriško brodovje, da se je
približalo in postalo tako plen napadov
Japoncev, ki so moštri v pripravljanju
zased.

Zopet enkrat se je tu pokazala priro-
jena ameriška nesposobnost za vojno
umetnost, kakor tudi nemoč, da bi spre-
menili usodo bitk, zanašajoč se izključ-
no le na premoč svojih sredstev. V bitki
na južnem Pacifiku pa se je pokazalo, da
odgovarja večji razpoložljivosti sredstev
oslabitev bojne duha. Dejstvo je namreč,
da si Američani tem manj upajo tve-
gati nevarnosti, čim večje je število nji-
hovih močnih in velikih letalskih stro-
jev. Nikdar niso njihova bombardiranja
tako povprečna kakor tedaj, ko se poslu-
žujejo svojih »letelich trdnjav«. Po dose-
ženih uspehih ni mogoče njihovih letal-
skih napadov niti od daleč primerjati z
bombardiranj v nizkem poletu, ki jih iz-

vršujejo japonski piloti z manjšimi letali
manjše učinkovitosti. (Il Popolo d'Italia.)

Curih, 4. nov. Bitka na Guadalcanaru
se je v zadnjih urah razplamela. Ame-
riške postojanke so izpostavile znatne-
mu pritisku japonskih oklopnih sil in ja-
panske pehote, katerim pomaga japonsko
letalstvo. Spričo divje oblike ozemlja se-
veda ne gre za spopade med številno
močnimi silami, a borba ni zaradi tega
nič manj huda. Američani, ki se morajo
neprestano umikati, so sedaj omejeni le
še na ozemlje kakih 40 kilometrov v dol-
žino in 4 kilometre v globino. Gre za
majhen pas, za katerim je takoj morje,
sredi njega pa letališče. (Le Ultimo No-
tizie.)

Buenos Aires, 4. nov. Uradno poročajo
iz Washingtona, da so Japonci v noči med
2. in 3. novembrom izkrcali na severni
obali otoka Guadalcanar nove čete. (Il
Piccolo.)

Rim, 3. nov. s. Poročilo iz Washingtona o
letalsko-pomorski bitki, ki naj bi bila 26.
oktobra vzhodno od otokov Steward, se si-
cer ne drzne trdit, da so bile potopljene so-
vražne enice, pač pa naštevja tri ducate
zadetkov v polno, kakor na kakšni strelski
tekmi s streljanjem v cilj. Ako je to res,
so Japonci neprekosljivi mojstri v umet-
nosti pomorskih građenj in jim je uspelo
zvariti ladje, ki se ne potopijo, ali pa imajo
ameriške bombe in torpeda tak učinek ka-
kor bob ob steno. Najverjetnejša je tretja
domneva, da obstajajo zadetki samo v fan-
taziji Washingtona.

Pristojnost japonskega ministrstva za Veliko vzhodno Azijo

Tokio, 4. nov. s. Na današnji konferenci
tiska so novinarjem obrazložili pristojnost
novega ministrstva za Veliko vzhodno Azi-
jo, ki bo reševalo vsa vprašanja vzhodne
Azije, razen na zasedenih ozemljih, kjer
bodo še naprej delovale vojaške oblasti.
Ugotovljeno je bilo nadalje, da so z včeraj-
šnjim dnem diplomatska zastopstva Japo-
nske v Mandžuriji, na Kitajskem, na Taj-
skem in v Indokini prešla v pristojnost mi-
nistrstva za Veliko vzhodno Azijo in da
bodo ta zastopstva samo za bistveno diplo-
matska vprašanja dobivala navodila od zu-
nanjega ministrstva. Novinarjem se je na-
dalje sporočilo, da imenovanje štirih pose-
lanikov na Kitajskem nima nobenega pose-
bnega pomena. Novi poslanci ne bodo mogli
poslati svojih lastnih ataševov k japonskim
predstaviteljem izven vzhodne Azije.

Izgredi v Indiji

Bangkok, 3. nov. s. Iz Bombaya poroča-
jo, da so indijski nacionalisti med protest-
nim shodom proti angleškemu oblastem v
Thani razdelali postajno postlopie na progi
Bombay-Poona. Nacionalisti so uničili po
hudi bitki s policijo tudi postajno postlopie
Nugli na progi Poona-Bangalore. Zaradi
tega je bil ves železniški promet na tem
področju prekinjen.

Akcija irskih upornikov

Stockholm, 3. nov. s. Irski uporniki, ki
pripadajo irski republikanski armadi in vo-
dijo, kakor je znano, kampanjo proti an-
gloameriškim zasedbenim četam na Ir-
skem, so se pojavili včeraj zopet v Belfas-
tu. Vrgli so bombo v neko podjetje, ki de-
la za zaveznike. Podjetje je bilo hudo po-
škodovano, človeških žrtv pa ni bilo. Mo-
čni oddelki angleških čet in oddelki po-
licije so razpršili množico ter so začeli lo-
viti atentatorje.

Pomanjkanje zdravil v Egiptu

Ankara, 3. nov. s. Iz Kaira se doznavajo,
da v Egiptu vedno bolj primanjkuje zdravil
za civilno prebivalstvo, in sicer zaradi veli-
kih rekvizicij zdravil s strani angleških
oblasti za potrebe vojaške sanitete.

4. november

Znameniti dan Zmage živi neokrnjen v mislih italijanskega naroda. S tem večjim ponosom utripa vsako domoljubno italijansko srce ob spominu na preslavni dogodek izpred četrst stoletja danes, ko pokolenja Lektorija vodijo trdo borbo mladih narodov z oholo samopasnostjo plutokratov, povezanih z boljševiškim divjastvom.

Italijanski narod je bil od vsega začetka odločen, da zastopi pot uničevalnemu komunizmu in je ta svoj namen očitoval pri vsaki priliki, kadar je šlo za svetovno omiko in za blagobit narodov. Nekdanji zavezniški pa so odkrivali Italiji pravico do njenih prirodnih mej, duši, so njeno »sremljenje kvisku, jo izdali pri zeleni nrtzi pogajanj ter jo skušali uničiti z zlo-glasnimi sankcijami. Niso hoteli, da bi ita-lijanski narod ozaril svoji življenjski pro-stor s svojo dvatisočetno omiko in s plo-donosnim delom svojih marljivih sinov. Kazen za to ni mogla izostati: Povezati so

se morali v svojo neizbrisno sramoto z boljševizmom ter združiti svojo usodo z vsemi tistimi, ki jim je zapisan neizogibni pogin.

Vsega tega se spominja Italija na dan Zmage, misleč na svoje svete žrtve in z globoko vero v duši zaupa trdnosti svojim junaškim bojevnikom na kopnem, na morju in v zraku ter bojevnikom svojih za-veznikov. Vsi ti imajo častno in pravično nalogo, da popravijo krivico, ki jo je Italiji in ostalim mladim narodom prizadela pluto-kratska sebičnost. Sovražniki so si že dav-no sneli svetohlinsko krinko ter so se po-kazali v pravi luči. Oni so sovražniki vseh narodov, ki se bore in dopnajaajo krvave žrtve za novi boljši red pravice, na svetu. Zastave teh borcev prinašajo pravičen mir in bodo pometle z lica zemlje vse kar je zastarelo in okorelega v plutokratski kri-vičnosti.

Pietetna svečanost na vojaškem pokopališču Prisotnost Visokega komisarja, Zveznega tajnika, gene- rala Montagne, župana in podžupana

Včeraj dopoldne so na italijanskem vojaškem pokopališču v Ljubljani slovesno položili lovno na stebel, postavljen na sredi pokopališča, kjer leže trupa naših vojakov, umrlih v teku vojne 1915 do 1918 in v teku četniške vojne proti komunističnim razboj-nikom v Sloveniji. Ob straneh stebra so stali godba tukajšnje posadke, odred skva-drstov in orožju in ena formacija čet po-sadke. Zvezni tajnik je določil da je za vsak odsek grobov po ena fašistična žena pris-nela cvetja na grobove junaških padlih.

Ob 10. je prispeel na pokopališče Visoki komisar, ki so ga sprejeli Zvezni tajnik, generalni poročnik Montagne, ki je zastopal tudi poveljnika Armadnega zbora, župan general Rupnik in podžupan čim-p. Tranchida, Kvestor, podnačelnik glavnega stana Armadnega zbora, pokrajinska za-upnica ženskega Fašija, tajnik Fašija v Ljubljani in druge civilne in vojaške osebnosti.

Ko je skupina oblastnikov stopila na posvečena tla in pristopila k piramidni, ki spominja na žrtev italijanskih bojevnikov, je godba zaigrala himno Piave, voja-

ški oddelki pa so predpisno pozdravili. Prapor ljubljanskega Fašija je bil ob strani spomenika obdan od skvadristov, bojevnikov v več vojnah.

Visoki komisar, Zvezni tajnik, general Montagne in ljubljanski župan so polo-žili lovorjave oence in pri tem po rimsko pozdravili. Dokler se je vršila ta kratka ceremonija, so fašistične žene trosile na grobove cvetje, tako da je vsak grob imel svoje cvetje kot neminljiv znak pobožne-ga in hvaležnega spomina ter zaobljube.

Kakor po nekakem čudežu so zelene gru-de, ki pokrivajo grobove, naenkrat oživele z barvami nageljnove in krizantem, ki so jih ljubezne roke fašističnih žen sipale od groba do groba.

Po poklonitvi na grobovih mrtvih v teku velike vojne so Visoki komisar in drugi zastopniki oblasti odšli, da se poklonijo padlim v Sloveniji in nato v znak plemenit-ga tovarštva se kostnici avstrijskih pad-lj. Tudi tukaj, kjer so bili postavljeni pred spomenikom oltarji, so na trinožnikih go-rele luči, sta Visoki komisar in župan polo-žila vence cvetja in s tem počastila spomin mrtvih!

Obisk Visokega komisarja pri bataljonu »Nizza« in v vojaški bolnici

Visoki komisar je včeraj dopoldne po-setil vojašnico, kjer so nastanjeni skva-drstisti bataljona »Nizza«, da prisostvuje obredni izročitve plamena, ki ga je poklo-nil general Ezio Garibaldi, odposlanec skupine Nizzardov iz Brescije. Obredu, ki se je razvil v okviru vojaške resnosti, so prisostvovali generalni poročnik Mon-tagne, ki je zastopal tudi poveljnika Ar-madnega zbora, Zvezni tajnik, podnačelnik Glavnega stana 11. Armijskega Zbo-ra, glavni tajnik skupine Nizzardov in druge vojaške oblasti.

Sprejel s propisnimi znamenji, je Eksc. Grazioli, ki ga je obenem z generalom Garibaldijem in drugimi oblastmi sprejel poveljnik bataljona I. senjor Tebaldi, vstopil na obširno dvorišče vojašnice, okrašene z venci in zastavicami, kjer je bil postrojen v orožju bataljon, katerega je predvedel centurion Belomo. Ko je obšel železno vrsto, je general Garibaldi izročil nosilcu plamen in je obenem na-slovil skvadristom povzdigujoče besede prostovoljskega duha ter pozdravne be-se-de v svojem in v imenu Načelnika glav-nega stana Milice, poudarjajoč svoj po-nos, da ima pod svojim poveljstvom bata-ljon »Nizza«. Podrobno je opisal duhovne vrline plemena, ki je od garibaldinskih epopeje preveval duše legionarjev in ki

še vedno traja v tradiciji junaštva in slave. General Garibaldi je pokazal cilj, ki se zdi sijajen kakor zastava in ki bo dosežen za vsako ceno. Svoje plamene besede je končal s pozdravom Njegovemu Velicanstvu Kralju in Cesarju ter Duceju. Mogočni zvoki Garibaldijeve him-ne so zadoneli in zaključili resno oprav-lo, ki je zaradi svoje globoke vsebine, ve-re in ljubezni privzelo značaj obreda.

Visoki Komisar, general Garibaldi in drugi oblastniki so se nato napotili v vojaško bolnišnico, kjer so jih sprejeli rav-natelj, vojaški kaplan in sanitetni zbor. Tu je general Garibaldi izročil vojni kri-žec za hrabrost vojaku Arigu Negriju, ki je bil ranjen v akcijah proti komunistom. Nagovoril je vojaka s pohvalnimi besedami ter se nato pogovarjal tovariško z vrlo črno srajco, Eksc. Grazioli, gener. Garibaldi in drugi zastopniki oblasti so se mu-dili drug za drugim ob posteljah ranjen-cev ter so za vsakogar imeli besede vere in tolažbe.

Poset je potekel v ozračju plamenečega navdušenja in s tem je bila potrjena še enkrat neizbrisna vera junaških bojevnikov, ponosnih na darilo Domovine. Ti vo-jaki imajo samo eno željo, da bi čim prej zopet zavzeli svoje mesto v boju in v slavi.

Gospodarstvo Uspela tekstilna autarkija Italije

Pod gornjim naslovom prinaša »Frank-furter Zeitung« zanimiv prikaz tekstilne avtarkije v Italiji. Med drugim navaja naslednje:

Po številu zaposlenih delavcev in na-meničenosti je v Italiji na prvem mestu mehanična industrija, ki zaposluje 640.000 delavcev. Le malo zastaja tekstilna in-dustrija s 571.000 delavci. Ta stroka spada med najbolj razvite stroke v Italiji z naj-starejšo tradicijo. Od 10.000 tekstilnih obratov je največji del koncentriran na ozkem področju vzdolž alpskih rek v Lombardiji, Piemontu in Veneziji, kjer je na razpolago dobra voda za tekstilne obrate in za pogonsko silo. Spričo po-manjkanja lastnega premoga se je ita-lijanska tekstilna industrija že zgodaj na-slonila na pogon z vodno silo in pozneje na električni obrat, kar je v znatni meri pripomoglo, da je kmalu dosegla veliko produkcijsko in konkurenčno sposobnost na svetovnem trgu. Spričo ugodnih cen in kakovosti so italijanski tekstilni izdel-ki povsod v svetu našli prodajno področ-je, kar velja zlasti za mešane tkanine iz bombaža in umetne svile, s katerimi so italijanska podjetja uspešno konkurirala tudi v kolonijah in v prekomorskih de-lelah. Pred vojno je italijanska tekstilna industrija potrošila na leto okrog 400.000 ton tekstilnih surovin; od te količine je bilo potrebno za krtje domače potrošnje 260.000 ton, ostanek pa je Italija zopet izvozila v obliki tekstilnega blaga.

Italija pa ne spada samo med največ-je svetovne izvoznice tekstilnega blaga, temveč tudi v znatnem obsegu izvaž-a tekstilne surovine. Na prvem mestu je konoplja. Od letne proizvodnje 100.000 do 120.000 ton konoplje preje gredo tri četrtine v inozemstvo, to je okrog 80.000 ton, medtem ko je Sovjetska Ru-sija, ki zavzema v svetovni proizvodnji konoplje prvo mesto, pred vojno izvažala na leto le 8000 ton, bivša Jugoslavija, ki je bila na tretjem mestu, pa tudi le 15.000 ton. Konoplja sicer ne zavzema v oblačilni industriji važnejše vloge, je pa tem važnejša za tehnične izdelke in pred-stavlja zlasti v sedanji vojni važno ak-tivno postavko osnih sil.

Med umetnimi tekstilnimi vlakni je Ita-lija pri izvozu umetne svile že dolgo časa v Evropi na prvem mestu. V mirnih časih je šla polovica italijanske proizvodnje umetne svile v inozemstvo, pretežno v Nemčijo in v deželo jugovzhoda. Leta 1937 je Italija izvozila okrog 26.000 ton umetne svile, to je prav toliko kakor Japonska, medtem ko je Anglija v tem letu izvozila le 8000 ton, Nemčija in Nizozemska pa po 6500 ton. Izvoz celulozne volne se je razvil šele v zadnjih letih, ker je Italija rastočo proizvodnjo v pričetku predvsem potrošila doma. Prej je italijanska proizvodnja umet-nih tekstilnih vlaken slonela skoro iz-ključno na predelavi inozemske celuloze in je navzlic temu dosegla pri izvozu izdel-kov znaten devizni presežek, ne glede na to, da je prihranila na devizah s tem, da je sproti nazadovala potreba uvoza bom-baža.

Ze zgodaj je fašistični režim spoznal po-men proizvodnje tekstilnih vlaken in je to proizvodnjo pospeševal. Leta 1923 je znašala italijanska proizvodnja umetne svile šele 5000 ton, medtem ko sta Anglija in Nemčija že takrat več proizvajali. Se-dem let kasneje pa je Italija stopila v ev-

ropski proizvodnji umetne svile že na pr-vo mesto s preko 30.000 tonami pred Nem-čijo (27.000) in Anglijo (22.100) in je za-vstajala le za Zelnjenimi državami (57.000 ton). Nastopile so razne krize, ki pa jih niso. Italijanska industrija naglo prebolela je proizvodnja je nadalje naraščala ter se v letih 1933 do 1936 držala na višini okrog 38.000 ton. V teh letih pa se je pričela razvijati proizvodnja celulozne volne, ki je zlasti primerna za nadomestek bombaža. Leta 1934 je proizvodnja celulozne volne dosegla 10.000 ton (v Nemčiji 7000 ton). V letih sankcij pa je prišlo do nagle iz-graditve proizvodnje, ki se je do leta 1935 potrojila na 31.000 ton. Leta 1937 pa je dosegla že 71.000 ton. Tako je proizvodnja celulozne volne že pred vojno znatno nad-krčila proizvodnjo umetne svile, čeprav se je ta tudi dvignila na 48.000 ton.

Vzporedno z razširjenjem proizvodnje je šlo tudi zboljšanje kakovosti, kar je pri-šlo zlasti v prid ob izbruhu sedanje vojne. V letu 1940, ko je stopila Italija v vojno, se je proizvodnja celulozne volne povzpela že na 100.000 ton in proizvodnja umetne svile na 60.000 ton.

Izhodišče italijanske avtarkičnega na-črta je bila potreba tekstilnih surovin v količini letnih 270.000 ton. Kakeor omenje-no, proizvajala Italija na leto 100.000 ton konoplje preje, ki pa seveda ne pride toliko v poštev za oblačilno stroko, vse kakor pa se uspešno uporablja za mešanje z umetno svilo in celulozno volno. V tej zvezi je omeniti, da spada Italija med prve bombaž pridelujoče države, saj se goji bombaž v Italiji že preko 1000 let. Lastna proizvodnja bombaža pa je bila z letno količino 10.000 ton pred vojno še razme-roma majhna. Med sedanjo vojno pa se je dvignila na večkratno prvotno količino. Letna potrošnja volne je znašala v nor-malnih letih 50.000 ton. K temu je pri-štet še 30.000 ton trgate volne iz starih tkanin. Lastna proizvodnja volne se sedaj cenj na 20.000 ton, kar krije 40% potrebe v mirnem času. Potrošnja volne se da na-domestiti tudi s celulozno volno, odnosno z mešanjem naravne in celulozne volne. V tej zvezi je omeniti tudi umetno volno iz kazeina (lanital). Od domačih tekstilnih surovin je upoštevati še naravno svilo v letni količini 4000 ton. Pri vsem tem je težišče italijanske tekstilne avtarkije v ce-lulozni volni in v umetni svili, katerih proizvodnja se sedaj cenj na okrog 200.000 ton. Če še prištetemo doma pridelani bom-baž, volno, kotonizirano konopljo in trga-no voln, dobimo količino, ki v celoti krije domačo potrošnjo. Končni cilj proizvodnje pa gre mnogo dalje in gre za tem, da se doseže letna proizvodnja 200.000 ton celu-lozne volne in 100.000 ton umetne svile, tako da bo imela Italija na leto na raz-polago 300.000 ton umetnih tekstilnih vla-ken, kar je več, nego je potrebno za nor-malno potrošnjo.

Celotna italijanska proizvodnja umetnih tekstilnih vlaken je do nedavna slonela na uvožen celulozi, kar je bila znatna po-manjkljivost v avtarkičnem načrtu. Na podlagi dolgoletnih poizkusov pa je uspelo najti domačo surovino, in sicer v obliki treja (arundo donax), ki v italijanskih po-dnebnih razmerah v enem letu zraste 5 do 6 m visoko in se lahko reže skozi deset let. V kratkem času je družba Sna Viscosa Tore di Zuino uredila večke nasade tega treja in tvornico celuloze. Samo ta tvorni-

Odgoden koncert

Zaradi nenadnih zaprek je vokalni-instrumentalni koncert, ki bi moral biti 7. in 8. novembra, odgoden. Kdor je že kupil vstopnice, se lahko obrne na gledališko bla-gajno, da mu vrnejo vstopnino.

Arretacije boljševiških krvolokov na španskem

V Madridu so aretirali 10 anarhistov, ki so v dobi državljanske vojne kot člani komunistične stranke na grozovit način pomorili neštevilno španskih nacionalistov, med njimi tudi sina generala Arande.

V Barceloni so izrekli iz skrivališča biv-šega komunističnega načelnika mesta Hel-lina, Baldomera Ruiza. Ta je kot predsed-nik komunističnega revolucionarnega od-bora dal v Hellinu postreliti 150, v zaporu Albasete pa 50 zaprtih španskih naciona-listov.

Francoska razstava

»Boljševizem proti Evropi«

Razstava »Boljševizem proti Evropi«, ki je v Lillu dosegla silno velik uspeh, je se-da prenešana v Bordeaux, kjer bo v okvi-ru »Francoskega tedna« otvorjena 17. no-vembra.

Bolgarska knjiga

o Sovjetski Rusiji

Sofijska založba »Bolgarska stvar« je izdala knjigo znanega bolgarskega pisca Petra Bojeva pod naslovom »Človek v ko-munističnem rajcu«. Bojev opisuje v svo-jem delu na prepričljiv način z bogatim slikovitim materialom človeka, današnjega predstavitelja sovjetskega državljanja. »Člo-vek v Sovjetski zvezi«, pravi pisec, »je mo-čnitielj v proizvodnji, številka v tvorni-ci, mrtva črka v politiki, črta v javnem življenju in stalni gost v zaporih«. Bojev se spominja Leninevega izreka: »Jaz so-vražim osebe, jaz želim iz Rusije napra-viti veliko mučilnico«. Pisec navaja, da je Stalin izvršil željo svojega prednika s tem, da je pri 190 milijonih prebivalcev iz-vršil uničenje individualnosti do konca. Bolgarski listi so o tej knjigi poročali z velikim zanimanjem in priporočili čitanje vsakemu Bolgaru.

ca celuloze je izdelala na leto do 60.000 ton celuloze iz trsa, medtem ko je Italija leta 1938 morala uvoziti še 7000 ton celuloze iz inozemstva. Sedaj so pričeli podobne na-sade urejati tudi v Albaniji in je verjetno, da bo Italija kmalu dosegla tudi izvozni presežek v celulozi.

Prenos zadolžnic bivše Jugo-slavije med področja nasled-stvenih držav

Visoki komisarjat za Ljubljansko pokra-jino javlja: Na temelju čl. 7 sporazuma, podpisanega v Berlinu 22. julija lanskega leta, se zadolžnice javnega dolga bivše Jugoslavije, ki se nahajajo bodisi na prvotnem ali anektiranem ozemlju ene izmed nasledstvenih držav bivše Jugoslavije in ki so last fizičnih ali pravnih oseb, ki imajo svoje bivališče ali svoj sedež na prvotnem ali anektiranem ozemlju druge nasledstvene države, lahko transferirajo z do-voljenjem merodajnih organov nasledstve-ne države, kjer so zadolžnice položene.

Za zadolžnice, ki so bile objavene v smi-slu Kr. dekreta z dne 2. junija 1941, št. 492 in položene pri Banci d'Italia v Ljubljani, bo izdal dovoljenje Pokrajinski za-kladni urad v Ljubljani, Puccinjeva ul. 9.

V ta namen bodo morali zainteresirani predložiti prošnjo na enolistnem papirju ter s potrdilom dokazati svoje bivališče ali svoj sedež na prvotnem ali anektiranem ozemlju druge nasledstvene države.

Prav tako bo Pokrajinski zakladni urad v Ljubljani skrbel za pospešeno reševa-nje prošenj za prenos, ki jih bodo fizične ali pravne osebe, spadajoče v to pokrajino, predložile za prenos zadolžnic v nji-hovi lasti, ki so predložene v anektiranem ozemlju v drugih nasledstvenih državah.

Tudi take prošnje morajo biti spisane na enolistnem papirju in opremljene s spričevalom, dokazujočim bivališče ali sedež prosilca.

Gospodarske vesti

= Iz gorenjske trgovinskega registra. Vpisale so se nastopne tvrdke: C. Molne, tvornica lepenke in izolirnih plošč v Tr-žiču (imetnik Ernest Schallgruber iz Sv. Katarine); Brata Meinel, strojno pletil-stvo v Radovljici; Velerazdelnica za ži-vila in žganje Josip Deisinger, Skofja Loka (lastnik Anton Zoran Deisinger).

= Sintetično meso. Švedska tvrdka Mjölby je spravila na trg nov zanimiv proizvod, tako zvano »sintetično meso«, ki se pridobiva v zvezi s proizvodnjo ce-luloze. Pri proizvodnji celuloze se dobi iz preostalega lužila kot postranski proiz-od kvas, ki vsebuje, kakor znano, velik odstotek beljakovin. Iz tega kvasa izde-luje tvrdka posebno kvasovo pasto, ki se uporablja tako za mazilo na kruh, kakor za prirejanje raznih jedi. To sintetično meso vsebuje prav velik odstotek belja-kovin in drugih rednih snovi in se pro-daja po ceni 3.80 šv. krone za kg.

Radio Ljubljana

CETRETEK, 5. NOVEMBRA 1942-XXI
7.30: Pisana glasba. 8: Napoved časa — Poročila v italijanski. 12.20: Plošče, 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Kon-cert Klasičnega tria. 13: Napoved časa — Poročila v italijanski. 13.10: Pet minut gospoda K. 13.15: Poročilo Vrhovnega Po-veljstva Obožanih sil v slovenski. 13.20: Izmenjalni koncert z Nemčijo. 14: Poro-čila v italijanski. 14.15: Koncert Radij-skega orkestra, vodi dirigent D. M. Šija-nec. Pisana glasba. 14.45: Poročila v slo-venski. 17.15: Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini. 19.30: Poročila v slo-venski. 19.45: Romance. 20: Napoved ča-sa — Poročila v italijanski. 20.20: Ko-mentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaška glasba. 20.45: Lirična pri-reditev družbe EIAR: Prijatelj Fric — glasba: Mascagni. V odmorih: predavanje v slovenski; zanimivosti v slovenski; poročila v italijanski.

Kadar prodajaš, nre- glej »Jutrove« oglase!

Otvoritev šolske obednice za Bežigradom

Slovesnosti sta prisostvovala tudi Visoki komisar in Zvezni poveljnik — Dobrote šolske prehrane bo v kratkem uživalo okoli 2000 otrok

Ljubljana, 4. novembra.

Včeraj ob 12.30 je bila v prisotnosti Vi-sokega komisarja in zastopnikov mestnih oblasti otvorjena šolska obednica za I. XXI, ki jo je organiziralo in skrbi zanj Zvezno poveljstvo Italijanske litorske mladine v Ljubljani. Otvoritevni slovesnosti, ki jo je odredil Zvezni poveljnik GILL in ki se je vršila zelo preprosto v meščanski šoli na Vodovodni cesti, so prisostvovali razen Eksc. Graziolija in Zveznega tajnika Orlandinija tudi General Montagne kot zastop-nik Armadnega poveljnika, zastopnik škofa, župan general Rupnik, Zaupca ženskih fašijev, Kvestor, namestnik Zveznega po-veljnika GILLA z načelnikom Vrhovnega poveljstva, šolski nadzornik in druge osebnosti.

Ravnatelj prof. Wagner je v šolski veži naslovil na Visokega komisarja topel po-zdrav in mu izrekal zahvalo za vse, kar je Fašistična vlada storila in še dela v korist otrok, potrebnih podpore. Zagotovil mu je, da bodo tako on kakor učiteljski zbor na-daljevali svoje lojalno sodelovanje in korist šole in učencev s smotrom, da tudi na ta način pokažejo priznanje za vse, kar je bilo storjenega za slovensko mladino od strani Fašistične vlade.

Na Visokega komisarja sta naslovila be-se-de iskrene zahvale tudi upravitelj moške šole in upraviteljica ženske šole Eksc. Grazioli, ki vsem izrekal zahvalo, pri tem pa podotrdil, kako je Zvezno poveljstvo Ita-lijanske litorske mladine v Ljubljani po ukazih Duceja ukrenilo, z obilnimi sred-stvi in plemenitimi nagibi, samo da bi moglo uživati dobrote prehranjevanja čim večje število potrebne mladine. Pozval je navzoče in gojence, naj obrnejo svojo mi-sel hvalečnosti k Duceju in v svoje priznan-je Zveznemu tajniku, namestniku Zveznega tajnika in njunim sodelavcem za vse, kar so storili in kar bodo storili v korist manj premožnih otrok.

Zvezni poveljnik se je zahvalil Visoke-mu komisarju za njegove besede in za pod-poro, ki jo ob vsaki priložnosti nudi po-budam Stranke. Zagotovil ga je, da bo GILL skrbel in potenciali z vsemi sredstvi to dejavnost, ki Duce zanj hoče, da do-seže največji razvoj.

Obvestilo pokrajinskega Dopolavora

Ljubljana, 3. novembra.

Pokrajinski Dopolavoro sporoča: Z dnem 28. oktobra XX je zapadla z vsemi učinki veljavnost članskih izkaznic OND, ki so bile izdane med letom sloven-skim prebivalcem Ljubljanske pokrajine. V skladu s tem se od 29. oktobra naprej ni-kogar več ne smatra za člana dopolavori-stične organizacije.

Tisti, ki želijo ostati vpisani še v letu XXI, morajo prositi za ponoven vpis. Za-dnevne formulirje bodo mogli dvigniti pri Pokrajinskem Dopolavoru in podrejenih Občinskih Dopolavorih kakor tudi v taj-ništvih javnih uradov in v ravnateljskih podjetjih.

Delavnost Dopolavora v Italiji

Z današnjim dnem otvarjamo nov kotiček, v katerem bomo prinašali najvažnejše dogodke iz Dopolavora v Italiji. »Delavnost Dopolavora v Italiji« bo uvrščena v vsako četrt-kovo številko našega lista.

Kmetstva vas »Bruno Mussolini«, ki je sad prizadevanja Dopolavora v Imperiji in je nedavno tega občutila posledice vojne, je s se večjo silo oživela. V naselju vlada vojaško življenje. Znatno število libijskih otrok pa razvija koristno delavnost na polju reje domačih živali, obdelave zemlje in gojitve zdravih zelišč. Komisar Fašija v Mentonu in Obožena Sila v vsak-em pogledu pomagajo inicijativi. Dop. v Imperiji je dosegel dvojce: obnovljena bo nekdanja rodovitnost mentonske zemlje, libijski dečki, ki so morali začasno zapu-stiti svojo slavno zemljo, pa bodo postali odlični koloni.

Četrtri Nacionalni natečaj pesmi. Med 15. in 18. oktobrom se je vršil v milanski Operi IV. Nacionalni natečaj pesmi, ki ga je priredil Pokrajinski Dopolavoro. Tekmo-valcev je bilo 322, pesmi 160. Razdeljene so bile nagrade. Pokrajinski Dopolavoro je pridrletel pozivl z umetnostnim nasto-pom najbolj priljubljenih šaljivcev in dru-gih igralcev.

Fotografska razstava cremonskih dolo-lavoristov. Velika fotografska razstava Do-polavora, ki jo je otvoril Eksc. Farinacci v spremstvu najvišjih predstavnikov obla-sti, je vzbudila med prebivalstvom Cre-mone živo zanimanje. Razstava je doka-zala, da imajo dopolavoristi veliko veselje do fotografije. Okrog 3000 ljudi si je ogle-dalo 300 zelo uspešnih razstavljenih foto-grafij.

Ljubljanski Dopolavoro za pripadnike Obožene Sile. Dopolavoro za FFAA v Ljubljani je priredil v septembru 63 kine-matografskih predstav, ki jim je prisostvovalo nad 33.550 vojakov. Vrtili so 31 filmov italijanskega izdelka, 20 žurnalov LUCE in 15 dokumentarnih filmov. Ob priliki Rossinjeve proslave je Pokrajinski Dopolavor priredil predstavo v Operi, ki so ji prisostvovali Poveljniki Armadnega Zbora, častniki, predstavniki političnih obla-sti in nad 800 vojakov. Nadalje je bilo razdeljenih mnogo zavojev s piškoti med ranjence, ki leže v Vojaški bolnišnici, 72.500 razglednic, propagandnih brošur in revij itd.

Sedež Dopolavora Obožene Sile v Tris-tu. V prisotnosti vseh predstavnikov po-litičnih in vojaških oblasti je bil otvorjen v Triestu novi sedež Dopolavora Obo-žanih Sil, ki ima mnogo prostornih dvoran, bogato založeno okrepčevalnico, vinotoč,

knjižnico in vse ostalo kar vojak potrebuje. Takoj po otvoritvi so odlični stoli-pili v stik s tovariši v sivo-zelenem.

Železničarski Dopolavoro v Ljubljani. Ze v prvem polletju svojega delovanja je želez-ničarski Dopolavoro v Ljubljanski pokra-jini dosegel zavidanja vredne uspehe. V njegov okvir sta bili priključeni glasbeno društvo »Sloga« in sportno društvo »Her-mese«. »Sloga« je postala kulturna sek-cija Dopolavora in je obogatela z novo knjižni-co, ki obsega blizu 1500 zvezkov. Ustanov-ljeni so bili mnogi novi odseki, med njimi umetnostni in glasbeni odsek. »Hermese« pa je bil pojačen z novimi mladimi močmi in bo, čim bo dokončan veliki stadion v Šiški, začel z vsestranskim udejstvovanjem na sportnem polju. Obnovljen je bil tudi kino »Sloga«, ki ima zdaj odlično opremljeno dvorano. Določenih je za vsako predstvo nekaj brezplačnih sedežev za pripadnike Obožene Sile, jeseni pa bodo predvajali tudi posebne predstave za vojaštvo. Delavnost bo še razširjena.

Dopolavoro v puščavi. Zvočni avto-kino O. N. D. ki predvaja filme za vojujoče vo-jajstvo v najbolj oddaljenih točkah afriške-ga bojišča, je pred nedavnim postavil re-kord. Gostilov je celo v oazi Sidi, ki leži 400 kilometrov oddaljena sredi puščave. Predstavi so poleg navdušenih vojakov prisostvovali tudi Poveljniki posadke in predstavniki egiptskih oblasti ter arabske osebnosti.

Otvoritev Italijanskega doma v Ženevi

Ženeva, 4. nov. s. Tu je bil otvorjen nov Italijanski dom. Ot. Turvene svečanosti so se razen zastopstev prijateljskih držav ude-ležili italijanski poslanec v Bernu Eksc. Tamaro, minister Cortese, generalni konzul v Ženevi, tajnik Fašija in italijanska kolonija v Ženevi. Eksc. Tamaro in minister Cortese sta na veličastnem zboru poudarila globoki pomen otvoritve novega Italijanske-ga doma ob 20-letnici Fašizma, v čemer vidita oba ugoden znak za bodoči razvoj italijanske kolonije v Ženevi. Lepa svečanost, kateri je sledil obed, se je zaključila z navdušenimi vzkliki Kralju in Cesarju ter Duceju.

Švicarski izdatki za varstvo nevtralnosti

Bern, 3. nov. s. V proračunskem poročilu za l. 1943, ki bil predložen parlamentu, najavlja zvezni svet, da bodo stroški za varovanje nevtralnosti do konca leta znašali 5,262.000.962 švicarskih frankov.

Radovan Matjašič †

Zagreb, 1. novembra
Radovana Matjašiča, bivšega generalne-
ga direktorja Osrednjega urada za zavarova-
nje delavcev, ni več. Po kratki, teži
bolezni je preminil v Zagrebu dne 29.
oktobra. Pokopan je bil naslednji dan na
Mirogoju.

S smrtjo Radovana Matjašiča odhaja
mnogo prežganih s sveta odličnih mož, stro-
kovnjakov velikega formata, neutrujen so-
cijalni delavec. Rodil se je v Kranjski gori
dne 10. aprila 1885. Po končani gimnaziji
se je na dunajski univerzi posvetil študiju
filozofije. Izbral si je matematične vede,

med katerimi ga je posebej zanimala zava-
rovalna matematika. Specializiral se je na
njo in na zavarovalno tehniko vobče ter
je ostal tej stroki zvest vse življenje. Ne-
prestanje se je izpopolnjeval v njej in po-
stal strokovnjak mednarodnega ugleda.

Svoje praktično delovanje kot strokov-
njak za zavarovanje je začel Radovan Ma-
tjašič že pred prvo svetovno vojno, ko je
bil v letih 1907 do 1908 uradnik v socialno-
političnem oddelku avstrijskega notranje-
ga ministrstva. Kmalu je postal referent za
zavarovanje zasebnih nameštencev. Leta
1919 je prišel v Ljubljano, kjer je bil
imenovan za šefa socialnega zavarovanja
in poverjenstvu za socialno politiko. Že
po par mesecih pa je bil poklican v mini-
strstvo socialne politike v Beogradu. Za-
radi svojega slovesa je postal že leta 1920
načelnik oddelka za socialno zavarovanje
v tem ministru. Inicijativno je sodelo-
val pri izdelavi temeljnih zakonov delav-
ske socialne zaštite.

Ko je bilo nato ugotovljeno enotno
bolezno in nezdono zavarovanje za
vso bivšo Jugoslavijo ter je bil v Zagre-
bu ustanovljen Osrednji urad za zavarova-
nje delavcev (SUZOR) kot nosilec tega
zavarovanja, je tudi Matjašič zapustil držav-
no službo in stopil v službo Osrednjega
ga urada, kjer je postal ravnatelj strokov-
nega oddelka. Na tem položaju je opravil
izredno delo za tehnično in finančno iz-
polnitev delavskega zavarovanja. Uveljav-
ljal se je tudi na mnogih mednarodnih
konferencah, ki so se tikale delavskega
socialnega zavarovanja. Konec leta 1933
je bil imenovan za pomočnika generalne-
ga ravnatelja Osrednjega urada, v začetku
leta 1937 pa je postal sam generalni ravnatelj.
Na tem položaju je ostal do aprila
1941, ko je bil upokojen.

Prerano umrl Matjašič je bil cenjen in
spoštovan ne le od svojih stanovskih tova-
rišev, temveč od vsega širokega kroga svojih
znancev in prijateljev. To se je lepo
pokazalo tudi na pogrebu, h kateremu se
je na zagrebškem pokopališču zbralo
ogromno število ljudi. Korporacijsko mi-
nistristvo je pri pogrebnih svečanostih za-
stopal načelnik oddelka za socialno politiko
dr. Salih Kulović. Osrednji urad za
zavarovanje delavcev sta zastopala dr. Jo-
sip Ljubić in Janko Mešček z vsem uradni-
štvom, zvezno hrvatskih zasebnih name-
štencev pa njen predsednik dr. Ante Pav-
lović. Na zadnji poti so umrlega socialne-
ga delavca dalje spremljali predstavniki
Pokojniškega zavoda, Bratovske skladnice,
Osrednjega urada za posredovanje de-
la in mnogih drugih ustanov. V velikem
število so bili navzoči v Zagrebu živeči
Slovenci, med njimi vseučiliški profesorji
inž. Bončelj, dr. Kogoj, dr. Zarnik in dr.
Zavrnik, upokojeni generalni prokurator
Niko Domenik, general Lokar, akadem-
ski kipar Hudoklin, upokojeni generalni
ravnatelj SUZOR-ja dr. Arselin in mnogo
drugih. Na krsto je bilo položenih več
krasnih vencev, ki so na Mirogoju pokri-
li Matjašičeve zadnje bivališče.

Bodi ohranjen časten spomin neumorne-
mu socialnemu delavcu!

Mrtva pustinja — bojišče v Egiptu

Tistemu, ki še nikdar ni videl pustinje
in doživel vseh njenih strahot, jo je težko
opisati. Ravna in brezmejna je na videz,
toda vendar prepolna strmin in dolin. Tako
velikih, da se lahko v njih skriti zadržu-
jejo celo polki. Izgleda, kakor da ni v njej
nobenega zvišenega kraja, pa vendar se
pustinja železnica v neštevilnih serpen-
tinah vzpenja na visoko planoto, tako da
morajo srednje velike tovorne vlake vleči
kar tri lokomotive: dve spredaj in ena za-
daj. Pri tem mora strojevodja s kurjačem
ob tiru hodeč sipati nanj drobni pustinski
pesek, da kolesa trdnije primejo in laže
zmagajo vzpon.

O grmovju in rastlinah v evropskem poi-
mu besede ni niti govora. Tu in tam raste
nekoliko stebelc uvele pustinske trave, ki
jo je sonce izžgalo in je od peska že po-
rumenela. Čudiš se oslom, ki željno stikajo
za rastjem in se naslanjajo s tisto majhno
količino svežega solka, ki je še ostal pred
soncem v notranjosti stebelca ali listja.
Kamor koli seže oko, ni videti drevesa, ne
hiše. Nikjer ne moreš najti primerne
prostore, kjer bi se odpočil. Samo sonce in
zrak, ki je med njim in razžarjenim pu-
ščavskim peskom na tleh dobera segret,
objajata človeka.

Pesniki so opevali oaze, toda palme, ki
na slikah tako lepo izgledajo, so v naravi
popolnoma drugačne. Nagnjene so k lom-
u in globoko povešajo veje, kar oboje je po-
sledica strašne vročine in pomanjkanja
vode, ki ga tako brez večje škode prenese-
jo samo te rastline. Kako krasne so v pri-
meri s temi palmami tiste, ki jih pri nas
postavljamo po koncertnih dvoranah ali
na kavarniških terasah. Toda to se opaža
mimogrede, kajti priti v oazo, pomeni do-
godek, ki se ne da dobro opisati in ne
prav razumeti, ampak samo doživljati.
Oaza pomeni izvir sladke vode, čeprav je
vedno nekoliko slana ali pa slabega okusa.
Njene napake pa se šele naknadno opazi-
jo, tedaj namreč, ko si se že napil in ute-
šil žejo. Prej si bil morda prisiljen ves dan
samo po kapljicah močiti svoja usta. Pri-
hod v oazo pomeni razen tega tudi možnost
umiti se in oprati. Po dolgih tednih se te-
daj človek tudi lahko obrije, ker je za
takane potrebe na razpolago dovolj vode.

Morda bi v pustinji ne bilo tako strašno,
da ni drobnega in najdobješega kakor
moka zmletega peska, ki pa je vendar ta-
ko oster, da ti razbica lice, zalapi oči in
na debelo posuje kožo, da se ti naredi
skorja, ki je s svojimi razpokami tako po-
dobna pustinski pokrajini. Nihče ne ve in
se tudi ne briga za vprašanje, koliko kilo-

metrov je že prešel izmed 2000, ki ločijo
meje Tunisa od Aleksandrije. Hoditi smo
po pustinskih potih, po stazah in asfalti-
ranih cestah. Odkar se je začela v teh kra-
jih vojna, se vidijo po cestah črna za črnem,
uro za uro le motorji in avtomobili, kajti
vozila domačinov so z njih izginila. Vzdr-
ljivi in žilavi osel pa je obdržal še vedno
svojo življenjsko vlogo in marljivo prenaša
ljudi in tovore na manjših razdaljah.

Nemški vojaki, ki se bore ramo ob ramo
s svojimi italijanskimi tovariši, večkrat
vzdržijo čez dan do 60 stopinj Celzija vro-
čine, ponoči pa šklepečejo z zobmi zaradi
hladnih pustinskih noči. Občleni so v po-
sebne uniforme s kratkimi hlačami in
srajcami s kratkimi rokavi. Vsak vojak si
je, če je le mogel, nabavil mrežo, ki ga ščit-
ti pred pikom muh in komarjev. Mesece
dolgo se morajo boriti proti tem muham
enako vztrajno kakor proti Angležem, ki
celo ponoči iščejo osmega vojaka s stotina-
mi svetlih raket po vseč skritih zaklo-
niščih, da bi jih potem obsuli z ognjem iz
strojne in z bombami. Pustinski pesek
pa je najhujši sovražnik. Veter ga nosi v
oblačih povsod, tako da ga kadil v ciga-
reti, piješ z vodo ali užijaš v prigrizku,
čeprav si ga pravkar potegnil iz škatle.
Pustinskega peska se ne moreš ubraniti,
kakor se ne moreš muh, škorpijanov in
pustinskih bolh, ki te nadlegujejo v Afriki
prav tako kakor v Avstraliji, Novem Ze-
landu, Indiji in bog ve kje še.

Vojaki morajo pranagovati številne so-
vražnike, ki jim pri težkih telesnih napa-
rih, ob žeji in vročini ne delajo življenja
prav nič prijetnega. Če se jim pridruži še
tako pogosta in nevarna pustinska griza
in gnojni čir, ki se hitro množe po koži in
zelo težko celijo, je nesreča toliko večja,
vendar se vsakdo moti, če misli, da je ev-
ropski vojak na tem bojišču nezadovoljen
ali slabo razpoložen. Res je, da se slišijo
včasih sentimentalni vzdihli, ko se kdo
spomini mrzle vode v svoji domovini, po-
stele, na kateri že mesece ni spal, ali
sonca, ki ga je doma prijetno grela in se
ričakar ne more primerjati z ognjenim
morjem v Afriki.

Razpoloženje je dobro in čeprav je komu
težko, ne toži. V najhujših trenutkih se
zadovolji s steklenico mlečnega piva, z do-
bro konzervo ali knjigo in časopisom, ki
ga je prejel od doma. Vsakdo se zaveda
naloge, ki mu je tu namenjena in jo iz-
polnjuje s ponosom na zgodovinskem sve-
tovalnem bojišču, kjer so se že borili in umi-
rali Fenicijski, Grki, Rimljani, Normani,
Turki in Francozi.

Tovariški spomin na dr. Josipa Cholewo

Zdaj, ko opada ovolo jesensko listje in
se pripravlja narava na zimsko spanje, ko
smo se nahajali pred praznikom Vseh svet-
lih in je bil pred durmi vernih duš dan,
nas navidezno manj presune odhod ne-
koga v večnost. Srdi cvetoče vigradi je
kontrast večji. Vendar trpko nas dirne
vedno, če nas nepričakovano zapusti ne-
kdo, o katerem bi si niti v sanjah ne mo-
gli predstavljati, da bi bilo kaj takega
sploh mogoče. Docent Cholewa ni bil še
ovel list v naši sredini, da bi se bilo treba
tresti zanjga, češ, jesenski viharj nam ga
bodo vzele. Sicer je bila zadnje čase malce
utrujena njegova hoya, ali ob skrbih in
odgovornostih, ki mu jih je nalagala nje-
gova stroka sprčo borbe, ki jo je bojeval
dan za dnem skoro brez odhoda zoper
kruto morilko človeškega življenja, obdan
premnogokrat ob brezupnosti najbednejših
med bednimi, skratka v neenakem tekmo-
vanju z rakasto kugo, pač nismo pričako-
vali, da bi izgledal človek, ki je imel za
svoje bolnike toliko srca, boljše. Na videz
včasih malo oduren in premnogokrat za-
grenjen nad spoznanjem nemožnosti po-
maganja, je hranil vendar v sebi tolikšno
blaginjo srca in plemenitega idealizma
žrtvovati se v blagor svojega trpečega
bliznjega, da ga bomo pogrešali tembolj
sedaj, ko ga ni več med nami. Ne bomo
ga več srečevali ob gotovih urah, ko je za-
hajal v svoj zavod, oziroma se vračal v
zasebno ordinacijo na cesti ali v električni
železnici, vedno pripravljeno svetovati ko-
mu ali komu se za koga tudi ob tak-
šnih priložnostih.

Na Zale so romali hvalazni bolniki kot
h relikvij, da se še poslednjič poslovijo,
videlo se je mnogo solznih oči. Saj pa je
bil docent Cholewa tudi mož na svojem
mestu. Obvladal ni samo svoje specialne
stroke, marveč je znal uspešno svetovati
tudi v vseh ostalih panogah medicine, ki
jo je obvladal v celoti kot malokdo. Mo-
tril je človeka vedno iz celotnega zrelšča,

Odkar nas je zapustil profesor dr. Sla-
mer, nismo imeli Slovinci med činsko ta-
ko vsestransko naobraznega človeka. Doc-
ent Cholewa je v mnogem spominjal
na pokojnega profesorja Slajmerja; bil je
kakor on — zdravnik z božjim poslan-
stvom, plemenitost ne samo po rodu, tem-
več tudi po duši.

Pač plemstvo more dati car,
ne da pa plemenitost.
Ta plemenitost ne bo nikdar,
kdor plemenit ni v bistu.

Poslednje je neobhodno potrebna dika
vsakemu zdravniku, saj le dober človek
postane lahko tudi dober zdravnik.

In to je bil nepoznan naš docent Cho-
lewa. Poznal sem ga natančneje žalibog
samo dobrega pol leta, vendar v tem krat-
kem času spoznal v njem toliko vrline in
plemenitost, da se ne čudim, če so ga ne-
kateri njegovi pacienti skoraj oboževali.
Ko je ležal ves spokojen z blaženim na-
smehom na mrtvaškem odru, smo bili pre-
pričani, da docent dr. Cholewa samo spi,
da je njegova smrt le navidezna in da ni
mogoče, da bi nas zapustil za vedno. Ven-
dar je bil izraz njegovega obličja tako
poveljalen, da b. značilo brezobzirno krut-
ost, skušati zbuditi blagega pokojnika iz
te tihe njegove sreče v sedanje bridko in
trpko življenje. On je došel in ni bila
z rožam: posuta njegova življenjska not.
V plačilo mu je bila večkrat samo sladka
zavest storjene dolžnosti in pa neizmerna
hvaležnost ozdravljenih pacientov. Za ma-
terialne dobrine ni imel misla in ni za-
pustil nikakršnega premoženja, kar ga je
mnogokrat zelo skrbelo radi bodočnosti
svoje ljubljene družine. Vendar ni rad raz-
krival svojega gorja; nosil je v svojem
srcu skrito vso bol in srečo človeka. Ie
na dnu njegovih globokih, dobrih in po-
membnih oči si čital lahko odblese nje-
gove plemenite duševnosti. Z enim poglo-
dom je včasih razodel več kot bi bilo mo-
glo.

Z vzhodne fronte: Patrola Italijanske vojske v Rusiji v napadalni akciji proti ostankom sovjetskega odpora

goče z dolgim govorčenjem. Poslednjega
on ni poznal, bil je redkobeseden, zato pa
tem bolj delaven.

Dobro se še spominjam obiska na nje-
govem oddelku, ko mi je razkazoval svoj
delokrog. Povsod red in snaga. Zrcalo
njegove osebnosti pa je bila njegova delov-
na soba: v pleteti so se vrstili spomini na
njegove stanovske predstojnike, učitelje in
tovariše, samega sebe nikoli v ospredju,
kakor je bil tudi sicer ves skromen in
altruistično navdahnjen. Škoda, da je ob-
stojal zavod šele nekaj let in ni bilo mo-
gloče vzgojiti v tako kratkem času zadost-
nega zdravniškega naraščaja, ki bi lahko
prevzel njegovo nasledstvo. S svojim
predčasnim odhodom v večnost je zapustil
docent dr. Cholewa globoko vrzel za se-
bo, ne samo kot človek, ampak tudi kot
zdravnik in znanstvenik. Padel je skoraj
kot žrtev svojega poklica, ker je zadnje ča-
se bolehal in mislil vse premalo na sebe,
imajoč pred seboj vedno višje cilje in skrb
za trpečega bližnjega. Zdaj, ko počiva v
prerani gomili sredi ljubljanskega polja,
nam ostane samo še lep spomin nanj in
pa svetli zgled njegove idealne zdravni-
ške osebnosti. V nekaj dneh bi nastopil
še 58. leto svojega plodonosnega življe-
nja; lahko bi nam bil še vsaj kakšno de-
setletje svetil v enega izmed najbolj za-
gonetnih problemov medicinske vede.

Medicus quidam.

Z Gorenjskega

V Dvoru nad Kranjem je namesto odpo-
klicanega krajevnega skupnega vodje
prevzel vodstvo Hans Mazeck. Otroško
skupino pa je prevzela Herlinda Mazeck
namesto Hildegard Polanez, ki se je omo-
žala.

V Cerkljah je moralo prebivalstvo z onim
iz nekaterih okoliščin vsi doslej črpati
vodo iz potoka. V preteklem letu pa je bilo
sklenjeno, da se zgradi vodovod. Čevl so
dobavljene in zlag se razvijajo talna dela,
ki jih opravljajo zainteresirani skupno. Upa-
jo, da bo vodovod dovršen še to zimo.

Na Golniku so bili ranjeni ponovno ob-
darovani od posebnega oddelka za vojaško
skrbstvo pri okrožnem vodstvu v Kranju.
Poleg ranjenec je bilo obdarovanih še 110
drugih vojakov za slovo, ko so te dni za-
pustili Gorenjsko.

Na Jesenicah se je v juliju, avgustu in
septembru rolilo 52 zdravih novorojen-
čkov, in sicer 31 dečkov in 21 deklic, med
njimi dva para dvojčkov. V istem času je
umrlo 22 oseb.

V Kamniku je bil prvič sklican zbor
nemške delavske fronte za vse trgovce in
trgovske službenice. Okrožni načelnik Huer-
ner je obrazložil naloge nemške delavske
fronte, nakar je govoril o nalogah trgov-
cev v Nemčiji, zlasti med vojno.

Poroča. V Vodicah sta se poročila Alojz
Gubanc, dolgoletni gasilec, in Julija Je-
rovskova.

Poklicna vzgoja. V Kranju se je pričela
vrsta predavanj o poklicni vzgoji in o vo-
dstvu obratov. Prvi je prebival glavni od-
delni vodja Bučan iz Berlina, in sicer o

gospodarstvu nemških delovnih moči. I-
ven že objavljenega spreda bo predaval
6. t. m. Mickling o pravici predlaganja
v obratih, dne 20. t. m. pa bo predaval
Schoffer iz Berlina o snovi: Vodstvo naj
doveče do storitve.

Na vzhodni fronti so padli naslednji ko-
roški rojaki: inž. Wilfried Schubitz, star
19 let, doma iz Beljaka, 22letni prostovo-
ljec Emil Wassner iz Spitala, 22letni de-
setnik Gottfried Preiss iz Borovlj, 22letni
tehnik Guido König iz Celovca, 32letni to-
varnar Ernest Zimmermann, ki je služil kot
desetnik pri pionirih, 20letni prostovoljec
Hans Kapaunig, desetnik Jožef Trabe, de-
setnik Pavel Metzger, 20letni prostovoljec
Erick Sussitz, 30letni Hans Dollenz, 20let-
ni višji streljec Franc Prescheren in letalski
poročnik inž. Karel Stöfler iz Celovca,
star 25 let, odlikovan z železnim križcem
prve in druge stopnje, z zlato letalsko
spenko in s častnim pokalom za posebne
uspehe v letalski vojni.

V Mežici so te dni izročili novi rudarski
dom svojemu menumu Rudarji, ki so že 40
let zvesto na delu, so bili posebno poča-
ščeni. Sledila je prva brezplačna filmska
predstava za rudarje.

V Guštanju je umrla gospa Luiza Meier-
jeva, soproga nadučitelja in okrožnega po-
verjenika za ljudske šole in navade. Bila
je odlikovana s srebrnim materinskim
križcem. Pred letom je izgubila edinega si-
na na vzhodni fronti.

Nova voditeljica ženstva v kranjskem
okrožju je gospa Fischerjeva. Dosedanja
voditeljica Ebenauova se je poslovila.
V Kranjski gori je bila za žensko vodite-
ljo postavljena gospa Ema Lautischerje-
va. Prirejeno je bilo slavlje otroške skup-
ne, ki ga je pripravila mladinska voditeljica
Lesjakova. K svečanosti je prišel tudi
okrožni vodja dr. Hochsteiner iz Radovljice.

Požar pri Vetrinju. Nedavno noč sta po-
gorela marof in hlev posestnika Haseja
v Gorociah pri Vetrinju. Gasilec se je
posrečilo rešiti hšo. Med gasilci so se zla-
sti odlikovali mladenci, ki še niso za vo-
jaško službo.

Stanje živine in zaloge krme se morajo
ujemati. O tem piše gorenjski tednik: Za-
rad dolge suše ni bilo pridelane dovolj kr-
me. Čeprav je prva košnja še nekoliko za-
dovoljiva, sta pa druga košnja in še po-
sebnost pridelke jesenskih krm zelo razoča-
rala. V splošnem je zato treba stanje krme
na Gorenjskem oceniti kot zelo skromno.
Zaradi prepisane oddaje sena so bile za-
loge krme posameznih kmetov še nadalje
zmanjšane in tako gredo gorenjski kme-
tje s skromnimi zalozami krme v zimo.
Potrebno je, da se stanje živine prilagodi
zalozam krme. Zato mora vsak kmet še
pred začetkom zimskega krmljenja prilago-
diti svoje stanje živine lastni zalogi kr-
me. Vsak kmet naj zato te dni dobro pre-
gleda svojo zalogo in naj preračuna, za
koliko glav živine bo zadostovala skozi
vso zimo. V prvi vrsti je treba izločiti sta-
re krave in ostalo staro živino. Prav zlag
se lahko brez težav odda taka živina, ker
jo kupujejo na sejmih.

KULTURNI PREGLED

Koncert Ljubljanskega komornega tria

Torkov koncert Ljubljanskega komor-
nega tria je bil v najboljšem smislu elitna
prireditve. Skrbno izbrani program, na-
študiran z očito pozornostjo do vseh od-
tenkov, vzorno izenačen, umetniško do
kraja pretehtano muziciranje, velik uspeh
Lipovškove Sonate za violino in klavir, za-
dovolj obisk in toplo navdušenje občinst-
va — to so značilnosti večera, ki pome-
ni na vsej črti novo zmago tega glasbene-
ga korpusa.

Nj dvoma, da pri nas narašča zanimanje
za komorno glasbo, kakor je te dni ugotov-
lji tudi skladatelj Lipovšek. Komorna
glasba resda ni bila nikdar in nikjer na
široko popularna, vendar si je v slehernem
kulturnem središču ustvarila posebno,
zanjo brez pridržka vneto občinstvo, ki
vid v dovršenem komornem muziciranju
visek intimno učinkujočega glasbenega
užitka. Tako občinstvo se je v zadnjih letih
izoblikovalo pri nas: nastalo je vzporedno
z nesporno poglavitno in pojačanim
naše splošne glasbene kulture in z razvojem
celotnega umetništva prijaznega
ozračja v Ljubljani. Tudi v tem primeru
vidimo, da ima kulturni razvoj notranji
zakon organske rasti in da po navadi ni
skokovit: vse mora dozoreti in dorasti iz
svoje notranje nujnosti. Še pred dvema de-
setletjema so glasbeniki tožili, da ni zani-
manja za instrumentalno glasbo; še se je
čutila čitalniška tradicija, še smo se naj-
raje gibal — produktivno in reproduktivno
— v obzorju vokalne glasbe, dose-
zajoč tu z zborom Glasbene Matice med-
narodno viden višek. Danes je težje, ka-
kor se zdi, že v instrumentalni glasbi. In
tu se vedno bolj uveljavlja njen komorni
stil, ki dosega lepe uspehe ne le v repro-
dukciji, marveč tudi že v produktivni

umetnosti, kar je še posebej izpričala Li-
povškova Sonata na torkovem koncertu.

Trije priznani virtuozli: Dermalj, Sedl-
bauer in Lipovšek so v triu združeni v
korpus, ki ga druži poleg zdrave ambicije
je po uveljavljenju komorne glasbe tudi
močna umetniška resnost in odgovornost
či vsakega izmed njih. Zavedajo se, da je
treba za naše okolje in za sedanje razmere
dajati kar največ in med dobrim najboljši;
nič lahkega, površnega in le na zunaj ble-
ščečega, nobeno zgolj tehnično dejanje ni-
ma več mesta v idealnem prostoru naše
višinske glasbene umetnosti. Ne le odlično
obvladanje instrumentov: tudi estetska le-
pota in zaključenost muziciranja sta po-
stali pravilo in merilo. In v tej vse temej-
ši umetniški splošnosti trojice naših izbor-
nih instrumentalistov, v tej notranji umet-
niški zrasčenosti tria je najboljši jamstvo
za to, da — kakor smo preverjeni — ne bo
ostal samo prehodno združenje in se ne bo
zadovoljil zgolj s sedanjim krogom, mar-
več bo zorel za mednarodni podj, ko pride
za to čas. Če mu lahko po torkovem uspe-
hu kaj želimo, bi bila prav to naša želja!

Koncert je bil razdeljen v štiri umetni-
ško dobro odtehtane dele. Prva točka, Pu-
ganijeva »Sonata a tre«, je zastopala ita-
lijanski glasbeni klasicizem in je s svojimi
tremi, dokaj kratkimi stavki, ustvarila
v dojemljivem poslušalcu tisto vedno notra-
nje razpoloženje, ki mu je druga točka,
Mozartov Trio v C-duru, prillila ognja in
bleska v podobi čarobno ubranih in duhov-
itih melodij. Nekaj lahkega sproščeneja in
sanjavo toplega je prihajalo od tega ble-
ščečega razgovora treh instrumentov, ki
so igrane obvladovali: nelahke naloge prave
Mozartove interpretacije, zajemajoč tudi

Albert Dermalj,
violinist Ljubljanskega komornega tria

iz čustvenih vzgonov trojice prizadevnih
umetnikov.

Najzanimivejše je bilo prvo javno izva-
janje Marijana Lipovškega »Sonate za violi-
no in klavir«, saj se je z njo vzpostavila
domača skladba s svojimi programskimi
sosedami, samimi elitnimi skladbami ko-
morne literature. Presu strokovnjaka bo-
di pridržana razčlenba te nove slovenske
skladbe; mi, ki se štejemo v krog uživa-
čega občinstva, smo mogli po vsakem iz-
med treh stavkov in po celotni skladbi ob-
čutiti v nji samo močno umetniško silo,
ki poslušalca zavzame in potegne za seboj
s čustveno barvito sprevnostjo svojih zv-
okov, prežetih z motivom hrepenenja po
svetli, čisti duhovni sproščenosti, po jas-
ni in sončnih obzorjih lepšega in srečnej-

šega sveta. Marijan Lipovšek je po sploš-
nem občutku občinstva s to skladbo znova
in trdno uveljavil svojo skladateljsko umet-
niško osebnost ter nakazal z njenimi stil-
nimi, čustvenimi in umetniško-idejnimi po-
udarki smer svojega nadaljnjega razvoja,
ki si od njega obojamo še mnogo takih
stvaritev. Skladatelj je bil deležen dolgo-
trajnega aplavza, dobil je šopke cvetja, in
je moral še in še priti na podij; tudi violi-
nist Dermalj je bil za svojo uspešno ude-
ležbo pri izvajanju te slovenske glasbene
novitete nagrajen s šopkom.

Spored je zaključila daljša skladba B.
Smetane »Trio v G-molu«, ena izmed zna-
čilnih komornih skladb tega, pri nas tako
znanega in priljubljenega komponista, v
čigar znamenju je rastle naša instrumen-
talna glasbena kultura, saj je bil eno naj-
pogostejših imen v koncertnih sporedih.
Trio je, kakor vse Smetanove skladbe,
močno speven, vendar je vedra sproščenost
njegove zvočne vsebine zaštrta z ožnostjo
čustvenega razpoloženja, z mislijo na
smrt tega, ki je ljub našemu srcu, a za-
strta je tako, kakor če lahna megla, skozi
katero že prodira sonce, zastrte pogled v
naravo. Skladba je dosegla tudi z izvajal-
ske strani krasno višino.

Sumarično lahko zapisujemo, da se je
s koncertom lepo postavil ne samo Ljub-
ljanski komorni trio, marveč vsa naša
glasbena kultura. Glasbeni Matici hvala
in priznanje tudi za to prireditve!

Alba de Céspedes

Mlada italijanska pisateljica Alba de
Céspedes, ki je stara šele 31 let, je izdala
že ob koncu 1. 1938 romap »Nessuno tor-
na indietro« (Nihče se ne vrne), ki je do-
segel doslej 14 izdaj v Italiji in 17 pre-
vodov v tuje jezike.

Ta roman je izšel nedavno v hrvatskem
prevodu v Zagrebu. Obsega dve knjigi.
Prevedel in izdal ga je Ante Velzek. Tako

smo spet dobili v hrvatskem jeziku novo
delo iz sodobne italijanske literature.

Knjiga ima spodnji naslov: roman iz de-
kliskega življenja. Ko resen človek prebere
ta spodnji naslov, se nehoti spomni dose-
danih slabih izkušenj, se te vrste literaturo
in takoj pomisli, da bi utegnili biti tudi ta
knjiga nekaka razvlečena osladnost, delo
stremilivosti in samodopadljivosti slovste-
ne začetnice, polno teatralnih vzdihov in
neprimerne mesečine, afekcije, neprepi-
čevalnih in fantastično izmišljenih prizor-
ov, ponarejenega stvarnega življenja itd.
Skratka, da bi tudi to utegnili biti navo-
jene književne smeti, okrašene s podobo
nadebudne avtorice; take smo dobivali dol-
ga leta iz peresa raznih psevdoknjiževni-
kov in psevdoumetnikov pod etiketo roma-
na iz dekliskega življenja. Zato težko vzame-
meš tako knjigo brez predsodkov in roke in
se odločiš za čitanje. Če pa se vendarle
toliko opogumiš, tedaj si prijetno presene-
čen in se brž pokaneš, da si jo kar takole
obsojil. V knjigi Alba de Céspedes se za-
res pretaka umetnost nadarjene pisateljice.

Glavni junaki romana, ki se dogaja v
nekem deklisnem zav

Kronika

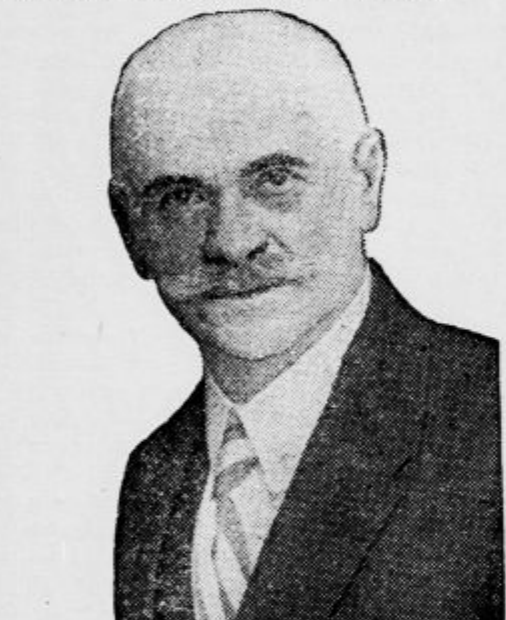
* **Novi grobovi.** Po mučnem trpljenju se je preselila v večnost ga. **Klementina Vrščajeva**, po rodu Božičeva. Pogreb blage pokojnice bo v petek ob pol 16. iz kapele sv. Kristofa na Zalah k Sv. Kržu. — Po dolgi mučni boleznij je v 69. letu starosti preminila ga. **Marija Berdajeva**, po rodu Jagrova. Svoj zadnji počitek je našla pri cerkvi sv. Miklavža na Savi. — V Goriziji je dočel nadučitelj v pokolu g. **Ignacij Kržman** svoje zadnje domovanje je počel v družinski grobnici v Goriziji. — Pokojnim blag spomin, svojcem pa naše iskreno sožalje!

* **Najstarejši svetovni potnik v Torinu.** Nedavno je prišel v Torino najstarejši svetovni potnik. To je 72letni Enrico Ferrari iz Piacenze. 52 let je potoval po svetu. Ko mu je bilo 20 let, je 12. septembra 1890. krenil iz domačega mesta na pot in je peš premeril dnevno po 30 do 50 km. Prepotoval je Evropo, Afriko, Azijo, Ameriko in Avstralijo. Da se je preživljal, se je posvečal vsem mogočim poklicem. V marsikateri državi je bil slavnostno sprejet in so njemu na čast prirejali celo bankete. Tu

Luka Jelenc umrl

Ljubljana, 4. novembra.

Nepričakovano se je razširila danes vest o smrti Luke Jelenc, ravnatelja meščanske šole v pokolu. Zadel ga je kap in ga nemudoma prepeleli v bolnišnico, kjer pa mu niso mogli več nuditi pomoči. Za vedno je odšel iz naših vrst eden najmarčantnejših ljudskih prosvetiteljev.

Luka Jelenc se je rodil 15. oktobra 1857 v kmečki hiši v Dražgošah. Osnovno šolo je obiskoval v Železnikih, nato v škofiji Luki, gimnazijo pa v Kranju in potem v Ljubljani. Učiteljske je končal v Ljubljani leta 1881. Takoj je dobil službo v litiskem okrugu, nakar je bil premeščen v senčur pri Kranju. Tam je ostal do leta 1898, in po položeno izpitu za meščanske šole prišel vzgajati mladino v Ljubljano. Po prvi svetovni vojni je bil imenovan za ravnatelja na pruski meščanski šoli in ostal njen vodja do upokojitve v šolskem letu 1923/24.

Dolga življenjska pot Luke Jelenc je bila v slovenskih učiteljskih vrstah ena najvidnejših. Ni bil samo strog in vesten učitelj v šoli, ampak vsestransko delaven tudi izven nje, zlasti pa zaslužen za pravice učiteljskega stanu. Svoje sile je posvetil tudi delu za napredek naroda. Dolga leta je bil predsednik Zveze učiteljskih društev in še po svoji upokojitvi delal za prosveto šole. Ob vsaki priliki se je zavzemal za razširitev pouka in dokazoval ljudem potrebo šole še v tasih, ko je vladalo med ljudstvom proti njej nekako nasprotstvo. Med voditelji šolskih organizacij in pospevalci solstva na Slovenskem bo pokojnikovo ime zavzemalo eno prvih mest.

Ko smo se lani ob njegovi 85letnici spomnili Luke Jelenc tudi v našem listu, nismo mislili, da mu je usojeno dočakati komaj še dobro leto življenja. Saj je bil še telesno in dušeno čil in krepek. Vsak dan smo ga srečavali na ulici vsega živahnega. Usoda pa je ukrenila po svoje. Pretrgala je nit življenja tudi Luky Jelencu in ga poklicala v večnost.

Na zadnji poti bodo blagega pokojnika spremlili v petek ob 15. z žal na pokopališče k Sv. Kržu. Naj mu bo lahka domača zemlja! Uzalosteni hčeri in sinovna ter ostalemu sorodstvu izrekamo naše iskreno sožalje!

in tam pa se je moral hraniti zgolj s travo in sadeži. Porabil je 800 parov čevljev. V dolgi dobi je nabral izredno zanimivo zbirko različnih podpisov. Zbirka obsega 35 albumov. Nadalje ima sijajno zbirko fotografiranih posnetkov. Oboje bo zdaj prodal, ker namerava takoj po sedanjih vojni spet kreniti na pot.

* **Filmski operaterji ujetniki v stolpu.** Družba filmskih operaterjev slovečega filmskega zavoda »Luce« je šla v tisočletni stolp cerkve sv. Andreja v Chiozzi, da posname slike mesta, lagun in morja. Po nekaj urah je bilo delo opravljeno. Ko se s operaterji vrnilo k vratom, so ta bila zaklenjena. Cerkevnik je namreč sodil, da so »fotografi« kar brž opravili svoje delo in že odšli, zato je cerkev predčasno zaklenil. Ker so operaterji zaman razbijali po vratih in klicali cerkvenika ter jim je grozil nočni zapor v zvoniku, so se domislili, kakor pač mora biti domisel vsak filmski operater: začeli so bati plat zvona. Takoj so prihiteli ljudje, ki so jih rešili iz ujetništva.

* **Učite se strojepisja!** Novi eno- in trimesečni tečaji — dnevni in večerni — prične 6. novembra. Najuspešnejša desetprstna učna metoda. Učnina zmerna. Specialna strojepisna šola! Največja moderna strojepisnica. Oddelki tudi za dijače-inje. Posebni tečaji za stenografijo, knjigovodstvo, italijansko (izbira predmetov po želji). Vsi tečaji so odobreni od pristojne šolske oblasti. — Novi perspektivi s slikami na razpolago: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobrankska 15.

* **Dijaki(-nje) in visokoleto(-ke),** ki obiskujete redne srednje, strokovne in visoke šole, porabite svoj prosti čas čim koristneje, da se priučite tega ali onega praktičnega predmeta. Dne 6. novembra se prične posebni tečaj za strojepisje, stenografijo, knjigovodstvo, italijansko itd. (Izbira predmetov po želji). Učnina zmerna. Tečaji bodo trajali 3-4 mesece, tedensko do 4 ure pouka. Podrobne informacije in perspektivi na razpolago pri ravnateljstvu: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobrankska 15.

* **Jezikovni tečaji — italijanski, nemški, francoski itd.** — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu. Kongresni trg 2 — prične v dnevi 3, 4 in 5 t. m. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem ali konverzacijskem oddelku. Najuspešnejša učna metoda. Tečaji so uradno dovoljeni. Vpisovanje ter informacije dnevno do 19. ure.

IZ LJUBLJANE

u — **Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu.** V nedeljo 8. t. m. ob 11. uri bo kakor smo že poročali, v Jakopičevem paviljonu odprta razstava najnovejših del starih naših znanih umetnikov, Zienka Kalina, Staneta Kregarja, Nikolaja Omerse in Karola Putriha. Na ogled bo okoli 80 še ne razstavljenih del. Vsek od omenjenih umetnikov bo razstavil kolekcijo svojih del iz zadnjega leta. Opozarjamo cenjeno občinstvo že sedaj na to pomembno razstavo. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

u — **Za letošnji koncert. sezono** ima Glasbena Matica ljubljanska v svojem načrtu celo vrsto simfoničnih koncertov, ki se bodo vršili na pobudo članov opernega in radijskega orkestra, ki so se združili v simfonični orkester. Serijo teh koncertov bo otvoril ponedeljski koncert v veliki unioński dvorani z naslednjim sporedom: 1. Smetana: Libuša. Slavnostna predigra; 2. Čajkovski: Koncert za violino in orkester. Violino solo bo igral violinist Albert Dermelj, eden najdelavnejših pa tudi najbolj nadarjenih naših mladih violinistov; 3. Schubert: Nedovršena sinfonia; 4. Verdi: Siciljske večernice. Predigra k istoimenski operi. Orkester, ki je v polni zasedbi, bo vodil priznani naš dirigent gospod Drago Mario Šijanec. Spored je izvrstno sestavljen in bo nudil gotov prvovrsten užitek, za katerega nam jamčijo vsi priznani sodelavci, dirigent, solist in člani simfoničnega orkestra. Namen vseh teh koncertov je popularizirati simfonično glasbo, zato so tudi cene tako nizko nastavljene, da je obisk vsakemu mogoč. Sedeži od 5—15 lir, stojišča po 4 lire, dijaška po 2 lire so v predprodaji v Knjižarni Glasbene Matice. Začetek koncerta bo točno ob 18. uri v ponedeljek 9. t. m. v unioński dvorani.

blazni stika, Anini babici Antoniji, ali pa srečanje Emanuele s njeno bolno hčerko Stefanijo ki je bolna za skratiko, ter vidi med življenjem in smrtjo. Avtorica obvladuje z zanesljivo roko kompozicijo svojega romana in nam čisto po svoje slika usode teh plastično orisanih glavnih junakinj. Ena izmed njih, Silvija, modroje na nekem mestu, da je »v življenju bistvenega pomena, da si izvoliš svojo pot in greš do kraja tudi tedaj, če je pot napačna, vendar mi verujemo da je dobra«. Vse njene junakinje se zavedajo od začetka do konca naslednje življenjske resnice: da se ne more nihče vrniti v prejšnje življenje, da ni več mogoče nazaj, marveč samo naprej, pa naj bo tam slabo ali dobro!

Kakor mnoge druge sodobne književnike, katerih dela smo spoznali doslej v hrvaškem prevodu, ne zanimajo tudi Albe de Céspedes socialni problemi. Bada večine, bogastvo manjšine, družbeni in mednarodni konflikti, vojna, človečnost, človeško trpljenje, vse to so vprašanja, ki ostajajo izven njenega kroga. A za razliko od mnogih drugih kaže ta mlada pisateljica mnogo čuta za naravo in njene lepote, kar mnogi le preprosto zanemarjajo. Psihologija, s katero se loteva obravnavanja svojih oseb, je trdna in globoka, dani ne razodeva brezdanjih prepadov. Dostopnejskega ali Strindberga. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je pisateljica stoprav na začetku svoje kariere, ki ji je s tem knjigo smelo nakazala pot. S tem romanom je Albe de Céspedes dokazala, da je nadarjena književnica in nedvomna umetnica, ter da sodobna italijanska literatura razpolaga z mladimi in svežimi silami, ki se zdalec niso povedale svoje zadnje besede.

— a (Zagreb)

Obnovite naročnino!

u — **Nove nrtve ob Tržaški cesti.** Na obeh straneh Tržaške ceste so se v smislu Ducejevih navodil prostrani travniki spremenili v plodne njive. Prebivalci Stana in doma in tam okrog so izkoristili vsako ped zemlje in jo skrbno obdelali. Zrtvovali so tudi vse cvetlične vrtove. Posebno živahno je bilo na Bajčevi vrtnariji, kjer je bil do letošnje pomladi prostran travnik in sadovjak. Zemljo so obdelali številni najemniki iz mesta, ki so se po skrbnem obdelovanju in po spretnosti pokazali umne kmetovalce, ki prav nič ne zaostajajo za poklicnimi z dežele. Pridelali so mnogo krompirja, fižola in vsakovrstnih zelenjav. Posebno je obrodil krompir, kar je povsem razumljivo, ker je spočita, prvi obdelana zemlja kakor nalaže za saditev tega dragocenega, za življenje neobhodno potrebnega hrnila. Neizkoriščen je bil doslej prostori travnik na levi strani Tržaške ceste v Stanu in domu. Sedaj pa je plug tudi v ta del zemlje zarezal globoke brazde. Ponovno so zorali njivico za novo trnadstropno stanovanjsko stavbo na oglu Tržaške in Oražmove ceste. Kmalu resda ne bo koticaja, ki bi ne bil koristno uporabljen.

u — **Na I. moški meščanski šoli v Ljubljani (Prule)** se prične redni pouk v ponedeljek 9. novembra v šolskem poslopiju na Prulah. Ta dan naj pridejo učenci v šolo ob 10.30 dopoldne. Oni učenci, ki iz opravičnega vzroka niso mogli doslej opraviti kakšnega izpita, oziroma se vpisati v šolo, morejo to opraviti še v dnevi 9. in 10. novembra. Opozarjajo se, da je to zadnji rok.

u — **Večerni trgovski tečaj** — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2 — s vrši do nadaljnjega v zgodnji popoldanski urah, še preden prične poslovanje v uradih in trgovinah. Pouk iz vseh trgovskih predmetov. Posebni tečaji za tuje jezike, stenografijo, strojepisje in knjigovodstvo. Tečaji so odobreni od šolske oblasti. Vpisovanje za šol. leto 1942-43 bo zaključeno dne 5. t. m. Poslujemo dnevno do 19. ure.

u — **Stenografski posebni tečaj** — dnevni in večerni — se prične 6. novembra. Začetni in nadaljevalni oddelki, brzopisne vaje po diktatu. Specialni tečaji po hitri in najuspešnejši metodi. Učnina nizka. Posebni oddelki za dijače-inje. — Posebni tečaji za strojepisje, knjigovodstvo, jezike itd. — Vsi tečaji so priznani od pristojne šolske oblasti. Novi perspektivi s slikami in informacije na razpolago pri ravnateljstvu: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobrankska 15.

u — **Zaupna posvetovalnica.** (Šifra »Vla-g«). Obči državljanski zakonik določa, da je najemnik upravičen odstopiti od pogodbe pred potekom dogovorjenega časa brez odgovora, ako so v njem vzeti stanovanjski prostori zdravju škodljivi. Ker ste ugotovili, da je stanovanje vlažno, smete to stanovanje zapustiti takoj in niste dolžni čakati, da poteče dogovor ali da najde lastnik drugo stranko, kajti vlažno stanovanje je za stanovalce, zlasti za otroke škodljivo.

Iz Hrvatske

Ravnatelj UFE odputoval iz Zagreba. Po tridenem bivanju v hrvaški prestolnici, kjer je imel dvoje predavanj o zgodovini filma, je ravnatelj UFE Karel von Opitz odputoval iz Zagreba v Berlin.

Pogreb poročnika Antona Novakovića. Pretekli terek je bil na Mirogoju pokopan konjeniški poročnik Anton Novaković, ki je 22. oktobra padel v borbi z odmetniki. Pogreba so se udeležili razen pokojnikovih sorodnikov in prijateljev tudi visoki pred-

Razdeljevanje oblačilnih nakaznic

Danes v četrtek 5. XI. t. l. bo mestni preskrobovalni urad pričel dostavljati oblačilne nakaznice na dom upravičencev z izjemo pripadnikov vojaških sil, ki morajo dvigniti karte v uradih. Kot je bilo že javljeno, se smejo oblačilne nakaznice uporabljati od 6. XI. 1942. in veljajo do konca leta 1943. Imamo samo dve vrsti nakaznic in sicer sive barve za osebe, ki so že dovršile 4. leto in rožnate barve za otroke od 1. do dovršenega 4. leta. Otroci do enega leta karte ne dobe.

Prejem oblačilne nakaznice mora podpisati vsak osebno, ali družinski glavar ali pa odrasla oseba v družini za člana družine. Podpis morajo biti čitljivi tako, da se kasneje lahko ugotovi, kdo je prevzel oblačilno nakaznico. Osebe, ki so prišle v Ljubljano po 11. aprilu 1941, morajo podpisati posebno izjavo, ki bo priložena oblačilni nakaznici. Če bi pa taka oseba slu-

DK romani

OBRABAKNJI GA

Se je čas, da se naročite na prvo četrletje naše zbirke odličnih romanov iz domače in tuje literature. Če ste naročnik naših listov, boste plačevali za lepo vezano knjigo v boljši opremi samo 18.—, za broširano knjigo pa 18.—. Tudi nenaročniki imajo izdaten popust, če se naroče na zbirko, v prosti prodaji pa stane knjiga 25.—, odnosno 10.—.

Velik uspeh, ki ga je doživela naša prva knjiga, nam jamči, da smo povsem ustreli okusu našega čitajočega občinstva, ki hoče imeti dobro knjigo zanimive vsebine po dosegljivih cenah.

Dobra knjiga vam bo najboljša prijateljica vaših večerov zaradi njene ciganatne, okusne opreme pa jo boste radi postavili na svojo knjižno polico. Znamo imena iz svetovne književnosti, ki smo jih sprejeli v svojo zbirko, vam jamčimo, da bodo imeli naši romani trajno vrednost. Vsaka knjiga vam bo odkrila nov del sveta, seznanila vas bo s sijajno opisanimi človeškimi usodami, ki vam bodo neizbrisno ostale v spominu.

Romanu Mire Pucove »Tiha voda«, ki ga danes z največjim zanimanjem bere vsa Ljubljana, bo v kratkem sledil slavljeni Knittlov roman »El hakim«, v mesecu decembru pa dobe naši naročniki prelepo Gulbranssenovo delo »In večno pojo gozdovci«.

Zatorej ne odlašajte! Če ste niste naročnik naše zbirke, pohitite pri pridi v našo upravo, Puccinjeva 5, da se naročite na romane DK!

stavniki hrvaške vojske. Poročnik Novaković je bil po rodu iz Zagreba in star 22 let. Leta 1940. je kot prvi v rangu končal vojno akademijo v Beogradu.

Stari Zagreb izginja. Pred časom smo že poročali, da je zagrebska mestna občina razpisala natečaj za porušenje tovarniškega dimnika v Medvedgradski ulici. Delo je prevzelo gradbeno podjetje inž. Jenka. Da bi se preprečila nesreča, so začeli podirati dimnik od vrha proti tlom, tako da odstranjujejo posamezno opeko za opeko.

23 družinskih domov bodo zgradili v Zagrebu. Ob obletnici ustanovitve NDH so posamezna društva in ustanove sklenila izvršiti v najkrajšem času splošno koristna dela. Samo zagrebska društva in ustanove bodo zgradila vsa 23 družinskih domov, v katerih bodo člani našli zatočišče v primeru starosti, boleznij ali onemoglosti. V Sarajevu so jih spet nekaj ostrigli. Sarajevska policija je v zadnjem času kaznovala spet več oseb zaradi pijančenja s 500 kunami denarne globe, po vrhu pa so razgrajale in pjanče še ostrigli do golega. Policija je odločena še s hujšimi ukrepi za tretje v mestu pijančevanje.

Muslimani proti boljševizmu. Zagrebški »Hrvatski narod« poroča, da se muslimanski živeli povsod pridružuje novemu redu v Evropi. Temeljna načela islama so komunističnim idejam tako nasprotna, da se muslimani z orožjem v roki postavljajo v bran proti boljševiški nevarnosti.

V spomin žrtvam Save. Med najglednejše počastitve mrtvih na dan Vseh svetnikov spada v Zagrebu spominska svečanost, ki jo prireja društvo savskih čuvajev. Ob tej priliki se zbere ob Savi svoji ti. stih, ki so izgubili življenje v valovih reke. Letos je bila ob 11. dopoldne na prostem maša, ki jo je bral župnik Kastelic, pelo pa je pevsko društvo »Jablanc«. Po maši so savski čuvaji s čolnom odveslali na srelo Save in vrgli v vodo vence, ki so jih prinesli svoji utopljenih Zagrebčanov.

1000 poletov Proti sovražniku je že izvršila ena izmed skupin hrvaškega letalstva na vzhodni fronti. Hrabra posadka je dobila od poveljnika nemškega letalstva Hermana Göringa pismeno priznanje.

Kaj Hrvati najraje poslušajo v radlu? V svojem glaslu »Hrvatski krugovalci« je zagrebski radijski oddajna postaja objavila poziv svojim naročnikom, naj izrazijo svoje želje, katere skladatelje najraje poslušajo. Največ glasov je bilo za Johana Straussa, drugi zmagovalec je italijanski skladatelj Bixio, tretji Franc Lehar, četrti Giacomo Puccini, peti Giuseppe Verdi. Šesti Di Lazzaro, sedmi Casiroli in šele osmi Jakov Gotovac.

Četrtilijona zavarovanih delavcev na Hrvatskem. Meseca septembra je bilo pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev in pri »Mercurju« zavarovanih 243.362 delavcev in zasebnih namestencev. Od tega je 174.377 moških in 68.985 žensk. Največ je gozdnih in tekstilnih delavcev ter hišnih pomočnic. Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 65.01 kune in se je v primeri z istim mesecem lanskega leta povišala za 20.28 kune. Skupen zavarovani zaslužek je meseca septembra znašal 295.550 000 kun.

Narodno gledališče

DRAMA

Četrtek, 5. novembra: ob 16.: Sestero oseb lšče avtorja. Red A.
Petek, 6. novembra: ob 15.: Oče naš. Izven.
Znižane cene od 15 lir navzdol.
Sobota, 7. novembra: ob 16.: Hamlet. Izven.
Nedelja, 8. novembra: ob 10.30: Sneguljičica. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.
Ob 16.30: Deseti brat. Izven.

Opozarjamo, da bo v petek popoldne predstava ob 15. uri. Ponovili bodo Gregorinov dramatski ciklus »Oče naš...« prvič po znižanih cenah od 15 lir navzdol.

Prva mladinska predstava v tekoči sezoni bo v nedeljo ob 10.30 Igrali bodo »Sneguljičica« v stihih Pavla Golie. V tej priredbi imata poleg glavnih oseb velik uspeh razbojnika Frice in Frace.

OPERA

Četrtek, 5. novembra: ob 16.: Don Pasquale. Red Četrtek.
Petek, 6. novembra: ob 16.: Boccaccio. Izven. Cene od 18 lir navzdol.

G. Donizetti: »Don Pasquale«. Komična opera v treh dejanjih. Don Pasquale: Bettio, Malatesta: Janko, Ernesto: Lipušček, Norina: Ivančičeva, notar: Jelnikar. Dirigent: A. Neffat, režija in scena: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.
Po daljšem presledku bodo peli v petek ob 16. uri po znižanih cenah Suppejevo opereto v treh dejanjih »Boccaccio«, na kar opozarjamo.

Antika v luči sedanosti

Wilfrid Bade razpravlja v »Das Reich« z dne 1. t. m. o klasični usmerjenosti v današnji Nemčiji. Če se beseda »renesansa« ne bi tikala dočasnega zgodovinskega razdobja, bi je bilo treba uporabljati, meni Bade, za prebujenje grškega duha in za njegovo vključitev v življenjsko čustvo naših dni, kakor ga opazamo v Nemčiji po 1.1933. Ni še dolgo, izvaja pisek kar so zanimali vrednoti antike in posebej se grške kulture za današnjega človeka; mislili so, da se je mogoče lahkega srca opovedati znanju grškega in latinskega jezika, prav kakor poznanju grške in rimske filozofije, umetnosti in zgodovine. Zdelo se je, da je za človeka boljše, če si postavi za življenjsko podlago »realno« znanje, kakor pa izobrazbene vrline, na katerih stoji vsa evropska kultura. Prav tako nadaljuje Bade, se je razširilo mnenje, da nima antika nič skupnega z razvojem nemstva in germanskega bivanja sploh.

Nasproti temu mnenju, piše Bade, se je narodni socializem v svojih stvaritvah takoj usmeril v klasiko. Stavbe profesorjev Troosta in Speera prav tako ustrezajo duhu klasike, kakor plastika, ki je znana iz Doma nemške umetnosti. Na nemških gledališčih se kar vrste igre, ki obravnavajo antično snov, velike drame Aeschila. Sophokleja in Euripida pa sodijo v njihov železni repertoar. Nemška lirika ni samo znova sprejela antičnih kritic, marveč opeva neposredno tudi antično snov. Medtem ko je nemško ljudstvo v vojni, ki jo Bade gleda na njen evropski pomen primerja z grško vojno s Perziji, sta dva pomembna pesnika obnovila heksameter kot najprimernejšo obliko za epični opev te borbe.

Bade razpravlja v nadaljnjem delu svojega sestavka o stičnih točkah med sedanjo germansko revolucijo, o kateri pravi, da bo preoblikovala Evropo bolj kakor jo je mogla francoska revolucija, ter med grškim antičnim duhom. Ta pojav je šele v

zadnjem času dobil sprejemljivo razlago. Poglavitni vzrok uprav očarljive moči klasičnega grštva je v moči mitosa, ki je lastna grškemu ljudstvu kakor nobenemu drugemu; samo helenskemu narodu je bilo dano, da svoje življenje dovrši v luči sonca, tistega sonca, v katerem se Bog spreminja v človeka in človek v Boga.

Bade odkriva notranjo, duhovno sorodnost nad germanstvom in helensvom predvsem v »zakonu reda«, častnemu obema rasama in kulturama. Članek izvenveva v ideji, da današnje germanstvo nadaljuje helensvom, ali kakor pravi Bade: če Nemci krenejo po grški poti, je to tako, kakor če popotnik, ki mu je bila presekana naravnost pot k vrelcu, krene k njemu po udobnejšem in laže dostopnem ovinku. Zakaj naša rasa je bila tista, ki ustvarila antiko, sklepa Wilfrid Bade.

»Fester Lloyd« je pričel t. dni poročilo o predavanju, ki ga je imel v Budimpešti eden najboljših poznavalcev helenske kulture švicarski profesor Georges Meautis. Govoril je o sporočilu antične Helade današnjemu svetu. Razčlenjujoč Homerjeve junake in njihov svet je pokazal, kakšen položaj je zavaladal pred Trojo, ko so bile na obeh straneh pokopane vse nadeje. V figurah Ahila in Hektorja se je razodevala vsa tragika usode, ki prisili človeka k močni požrtvovalnosti, naposled pa se vse končuje s popolno pokoračino njenim sklepom. Obup grških junakov nas spominja podobnega stanja v krščanstvu, ki o njem pripoveduje Sveto pismo, ko duša vrže od sebe vse vnanje kaj kar ponošeno obleko in kliče Boga, ki ji več ne odgovarja. Podvreči se usodi in jo prenaša, to je jedro slehernega resničnega junštva, obenem pa osnovno razpoloženje moderne literature. Ahil, antični tip s samim seboj in s svojim narodom sprtega človeka, spozna šele v trpljenju, da aristokratska država zmagala samo tedaj, če jo vodi enotnost hotenja in smotra, ter da so nam bogovi zategadelj

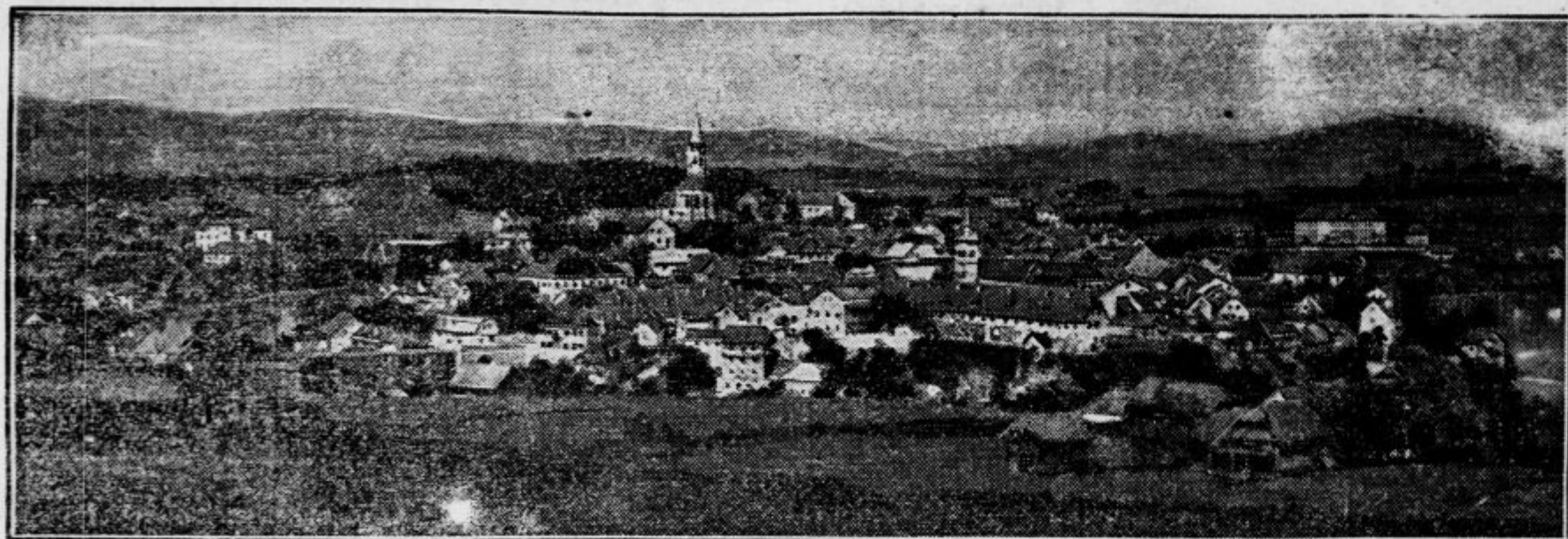
naklonili pogum in vrlino, da bi jih uporabili v prid svojih sodržavljanzov. Prof. Meautis je v svojih izjavah odklonil mnenje, ki se je razširilo pod vplivom francoske revolucije in ki ga zastopa Giotz v »Historie Grecque«, da je namreč bila atenska demokracija vzor sodobne, z idejo svobode, enakosti in bratstva prežeta demokracije. Prof. Meautis vidi v helenski demokraciji aristokratsko državno obliko; v nji so bila v časteh izročila in nacionalne vrline.

Kult junštva, kult oseb, ki se žrtvujejo za državo katerih antičnih vzor imamo v Ahilovi figuri, je danes aktualnejši kakor kdaj prej — meni prof. Meautis. Ostojita pa dve aristokraciji: dinamična in statična. Prva je prežeta z idejo, zbrati vse narodove sile za odločilna dejanja; v nji je tisti bojeviti in dejalni pogum, ki je navdahnili križarske vojne. Druga aristokracija pa samo varuje že dosežene pridobitve in jih vrednoti po krvi in rodu. Potrebni sta obe — sklepa prof. Meautis.

Tako se je v predavalnici v Budimpešti oglasil nov poziv k aristokratizaciji družbe v duhu heroične požrtvovalnosti za narod in državo. Prav v tem vidijo zvezo med antičnim helenskim duhom in današnjimi težnjami po ustvaritvi novega reda v svetu.

Nov zvezek »Našega roda«. Izšla je 2. številka mladinskega mesečnika »Naš rodo«. Na naslovnici strani prinaša fotografijo Karla Kocjančiča »Jesen«, risarske ilustracije pa je oskrbel akad. slikar Fr. Mihelič. Na prvem mestu je objavljena pripovedna proza I. Klasa »Jesen«. T. Vičan je pripovedal domoznansko spisan humoristično-pravljivi članek »Stoji, stoji Ljubljana!«, Stano Kosovel pa se oglašja po daljšem času s pesmijo »Muh«. Zanimive so »Bas-nie«, ki jih je spisal genialni Leonardo da Vinci. Gustav Strniša je zastopal s pravljico »Trije vražiči« — zakleti fantiči. Številko končuje črtica »Ljubljanska pokopališča«.

Dolenjski kraji v davni dobi

Pogled na Novo mesto

O prvih ljudeh, ki so se naselili po Dolenjskem, imamo le malo virov in še ti se naslanjajo le na izkopanine. Vendar je proti koncu 19. stoletja in do letos izkopanih po vsem Dolenjskem toliko dragocenih predmetov iz pradavnih časov, da si danes že lahko ustvarimo vsaj površno sliko o prvih prebivalcih Dolenjskega, njih običajih in njih življenju. Te izkopanine segajo nazaj dva tisoč let pred Kristusom, tako da nam omogočajo vsaj bežen vpogled v prazgodovinsko dobo Dolenjske.

Dokazano je, da so se pri nas prvi ljudje naselili na današnjem Ljubljanskem barju, kjer je bilo v prazgodovinski dobi še veliko jezero, zaradi česar so morali stanovati v stavbah na koleh. Skoraj istočasno pa so se naselili že tudi prvi ljudje na Dolenjskem. Pri vasi Mlada Vina blizu Krškega je bilo najdenih namreč nekoliko prazgodovinskih stanovanj, v katerih se je našlo še ogródje iz jelenjih rogov in kosti, kar potrjuje, da so morali v tej dobi stanovati tu že prvi ljudje, ki pa so bili obenem prvi naseljenci na Dolenjskem in poleg »mostičarjev« tudi prvi naseljenci na Kranjskem sploh.

V nato sledeči kamni dobi se ljudje še niso naselili po Dolenjskem. Redke najdbe kamene orodja in orožja po Dolenjskem pa izpričujejo, da so v tej dobi ljudje že redko potovali skozi Dolenjsko. Doslej je bilo najdenih le malo kamenitih sekir, kladiv, dlet, nožev, sulic, žag, sekiric, brusov, mlinskih kamnov itd. Dejstvo pa, da so bili posebno majhni noži in sekirice izdelani iz nefrita in zelenjaka, torej kamnov, ki jih pri nas sploh ni, pa dokazuje, da so ta orodja in orožja izgubili slučajni potniki skozi naše dežele. Tudi o bakreni dobi pričajo le redke izkopanine in edino v Velikem Korenu pri Krki je bilo najdenih v bližini vasi na griču nekaj bakrenih krogov, sekir in več orožja. Vendar te redke najdbe le izpričujejo, da je tudi v bakreni dobi človeška noga še prav redko stopila na Dolenjsko.

Prav mnogo izkopanine pa je bilo najdenih iz bronzaste dobe. V Rumuniji, vasi pri Straži, je bilo pri podpiranju dreva izkopanih polno bronastih sprgov in na neki njivi v Črmošnjicah pri Novem mestu bronzaste sekire, sulice in srpi. Vse te izkopanine pa dokazujejo, da tudi v bronzasti dobi še ni bilo na Dolenjskem stalnih naseljencev, pač pa so tedaj že pogostje potovali skozi Dolenjsko.

Rudništvo v starih časih

Šele halštatska doba je obljubila Dolenjsko in iz te je tudi največ izkopanine. V tej dobi je železo dokončno izpodrinilo bron in tedaj so bili prvi naseljenci najrodovitnejši kraji Dolenjske. Od keltskih rodov so prišli namreč poleg Tavrisčanov iz sosednjih alpskih dolin tudi oddaljenejši Karni. Novi prebivalci so med drugimi jeli takoj

Zaklad najden na Dolenjskem

Celso Maria Garatti:

Notar

Nisem hotel postati notar. Moj stari oče, ki je dekan, mi pošilja vsako nedeljo pravilno kolkovana cerkevna preklestja, stric Drago pa pravi, da se mu ne zdi niti vredno umreti, ker mi ne moremo narekovati oporoke. Pa naj bo!

Ugajajo mi na stečaj v svet odprta okna, da skozenje sijajo snopi sončnih žarkov; ugajajo mi spoštovani starost, biti dober z vsemi, ljubiti življenje.

Vem, da me bodo dali nekega dne v čitanke in da bodo otroci zlogovali mojo dušo, ki je sladka kakor pesem. Jaz lahko to storim, notar ne! On živi v skrivnostni votlini, ki je polna polje, prahu in pajčevin.

Na mizi ima obdelal, z zlatimi lisami posut rožnat prt, stoletja star črnili in sipo, ki mu rabi za sušilnik. In tudi zelen senčnik na žarnici, ki zmeraj žari kakor slabotne mrliške svetiljke.

Sonce včasih pošilja skozi okence, ki zre na še manjšo ulico. Reče: »Mama!« in niti ne poišči vstopiti.

Toda notar ne more storiti ničesar!... Nekdo se je skušal preseliti pa so ga ljudje že gledali z nezaupanjem:

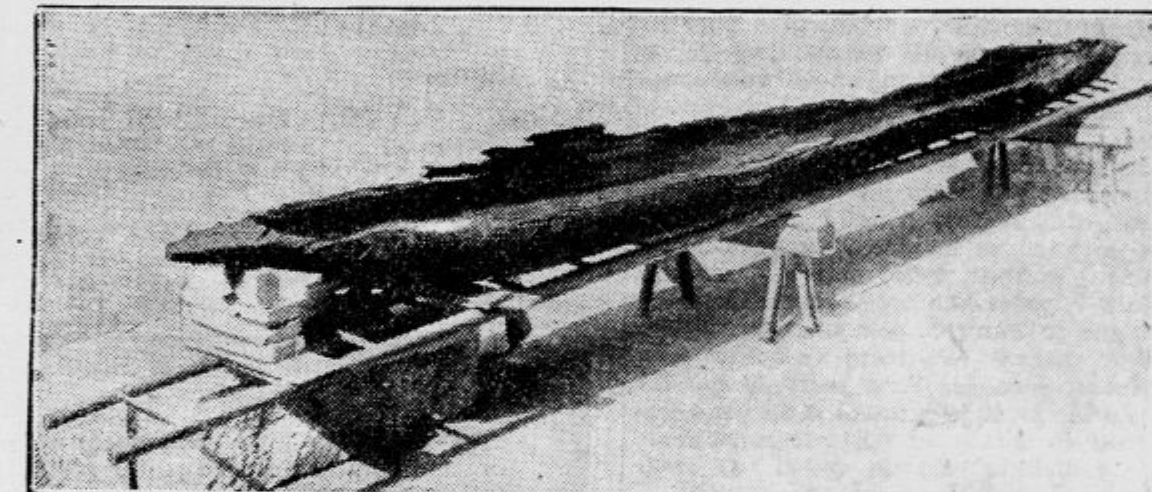
»Glej ga no, kakšen notar!« so si šepetale starke na uho. »Si videla, kakšne blesteče mize?« Pomislil, niti rožnatega prta nima in sipe!... Ne zaupaj mu!... Zahitevaj, naj ti pokaže diplomo!

Njegov pomočnik je majhen in upogiben starček, ki niuha tobak in vzdihuje. Imenuje ga »Dečka iz pisarne!«

»Poslal vam bom »Dečka iz pisarne!«

kopati železno rudo in v vseh krajih halštatske dobe so bili najdeni celi kupi žgane železne rude. Blizu Črnomlja, pri Dolenjskih Toplicah, pri Gor. Straži in tudi v vseh ostalih prazgodovinskih krajih je bilo najdeno mnogo železne žilne in preko stotaj, v katerih so rudo topili. Pri Gorenji Straži pa je bila odkrita kar cela tovarna za žganje železne rude, ki je zaradi svoje izredne velikosti ena najbolj zanimivih najdb halštatske dobe. V Prečarjevem grabnu pri Mokronogu so pa že tedaj jeli izkopavati svinčenec. Te velike najdbe pa dokazujejo, da so v halštatski dobi po Dolenjskem že prav pridno topili železno rudo in izdelovali iz nje železno orožje in orožje, ki so ga nato s sosednjimi rodovi izmenjavali za bronzaste okraske.

Novi prebivalci halštatske dobe so si izbrali za svoja bivališča dolenjske holme in griče, na katerih so si zgradili svoja gradišča. Zaradi svojega hribovitega ozemlja je bila Dolenjska kaj hitro zelo gosto naseljena. Seveda pa so si prvi prebivalci iskali najbolj čim težje dostopne hribe in griče, da so bili bolj varni pred napadi. Zategadelj so zabili v zemljo okoli vsakega griča, ki so si ga izbrali za stanovanje, visoke kole in jih opletili nato do 10 m visoko s protjem in ometali z ilovico ter je

Čoln, izra čas mostičarjev, izkopan na Barju

bilo tako gradišče podobno pravi trdnjavi. V notranjosti tega obrambnega »zidu« so ljudje stanovali, sredi hriba pa so imeli svoje živali, s katerimi so se hranili. Ta gradišča so v halštatski dobi rastla na Dolenjskem kot gobe po dežju in doslej je bilo najdenih že nekaj sto, kar dokazuje, da je bila tedaj Dolenjska že gosto poseljena in da ni bilo še skoraj hriba na Dolenjskem, ki ne bi bil spremenjen v utrjeno gradišče.

Gradišča in grobišča

V neposredni bližini gradišč pa so bila grobišča, v katerih so bili pokopani umrli prebivalci gradišč. Grobišča so večji del vkupno, mnogo pa se najde tudi posameznih gomil, ki pa so različne velikosti. Največja doslej najdena grobišča so pri Viru blizu Stične in pri današnji božji poti Mariji dobrega sveta pri Kostanjevici.

Največje doslej najdeno gradišče na Dolenjskem je bilo na Vinjem vrhu pri Beli cerkvi. Tu so bili tudi najdeni prvi prazgodovinski grobovi na Dolenjskem. Močan vihar je namreč leta 1897, podl staro bukev, na katere koreninah so bile vrasčene zapetnice iz halštatske dobe. Pri nato se vršeh izkopavanja pa so odkrili poleg dragocenih izkopanine tudi ogromno grobov. Vse te izkopanine pa dokazujejo, da je tod živel in prebivalo že ljudstvo pred več kot 1000 leti pred Kristusom.

Izredno važna najdba na tem največjem Dolenjskem prazgodovinskem bivališču pa so bili ostanki lepo okrašene čelade, ki dokazujejo, da so prebivalci tega gradišča že imeli svojega kralja. Vsa večja dolenjska gradišča namreč, in to posebno gradišča

reče ljudem. In dekleta se polepsajo, gospe si nadenejo dragocenih vonjav, mladeniči pa umirajo od ljubosumnosti.

Potem pride starček in vsi so razočarani. »Toda, notar,« rečejo, »notar nam je dejal, da nam bo poslal mladeniča iz pisarne.«

»To sem jaz!« reče starček in vsi prasejo v smeh in ga trepljajo po trebuhu. »A, vi ste deček iz pisarne?« reče neka gospodična živčno. »Počakajte malo.«

Potegne iz naslanjaca zelo starega, slepega, gluhega in paraličnega starega očeta in ga postavi predenj: »In tale,« reče, »je hišni otrok!« Igrajta se skupaj.

Starčka zajočeta, da morajo poklicati dojilje in jima dati igrač, da utihneta. Za notarja pa ima človek vrednost samo na dan smrti.

Tedaj mu dediči poklonijo cele zavitke tisočakov in ga vabijo na razkošne pojedine.

»Gospod!« molli vsak večer. »Stori, da umre stari markiz Casanova!... Naj strela udari komendatorja Festarija. Kaj te stane? Tudi jaz imam družino.«

Kadar je kdo bolan, poizveduje pri sorodnikih.

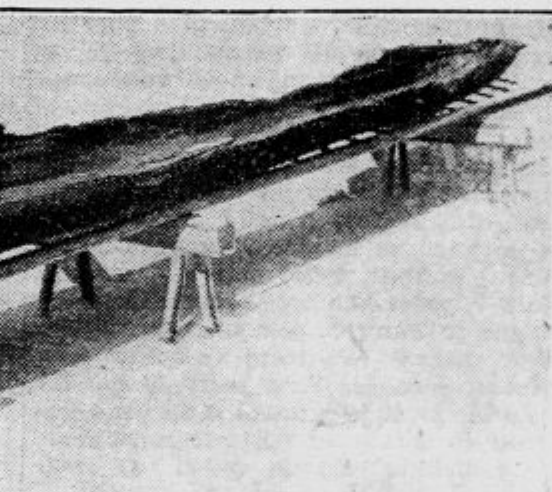
»Kaj šel!... Kaj šel!...« rečejo sorodniki in potrto majejo z glavami. »Morda jutri, upajmo, toda zdaj še ne...«

Tedaj se vrne domov obupan. Potrt položi roko na rožnat prt z zlatimi lisami in vzdihne.

Zeleni senčnik na svetiljki zarezje ostrejšše gube v njegov obraz kakor dieto v lesen lik.

Evo, zakaj nisem hotel postati notar in nikdar ne bom postal.

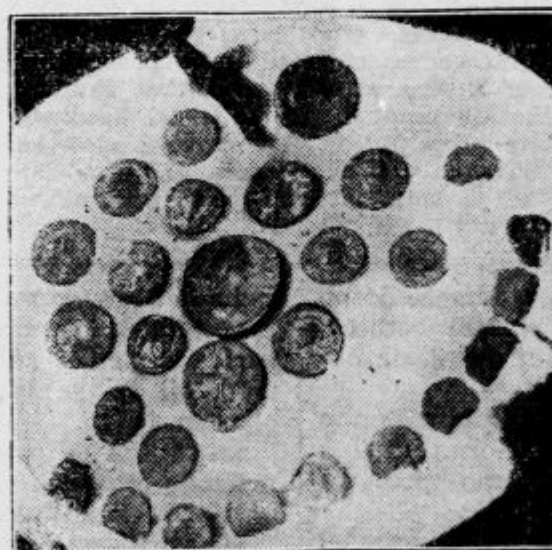
šča na Vinjem vrhu, v Gozdu pri Stični, nad Nemško vasio pri Trebelnem, pri Vinjkovrhu, pri Dvoru, pri Žužemberku in hribu Kučar, pri Podzelju v Beli Krajini so imela že v halštatski dobi svojega kralja. Kot znamenje svoje časti je nosil kralj bronzast klobuk, bronzast pas, na katerem so bile vtisnjene slike iz raznih bojev, dve železni sulici in železno sekuro. Jezdil je kralj konja, ki je nosil okrog glave lepe okraske ter bronzaste ovne in kozličce. Če je kralj padel v boju ali umrl naravne smrti, so ubili tudi njegovega konja in ga pokopali skupaj z njim, da bi ga kralj lahko jezdil tudi na onem svetu. Razen tega pa so h kralju položili v grob tudi vse znake kraljevske časti in tri lonce, da bi se na drugem svetu lahko kuhali. Tudi vsem ostalim mrlcem so položili v grob lonce, in sicer dva do tri bogatejšim, enega pa revnejšim. Razen tega pa jim je vera ukazovala, da so mrlcem polagali v grob njih najdražje reči in tako vidimo iz izkopanine, da so bile tudi tedanje žene že prav ničemerne, saj je bilo najdenih šeststo okrasov in lispa iz brona. Seveda pa so žene že prav pridno predle in v nekaterih grobovih so bile izkopane lepe lončene kroglice, ki so bile v sredi izdelbene in so služile za predenje. V splošnem

so dajali možem v grobove orožje, ženam pa okrasje. Isto tako so bili tudi konji pokopani s svojimi lepo okrašenimi opravanji.

Ničemurni ljudje so od nekdaj

Tedanj prebivalci so živeli mirno in so prišli za orožje le tedaj, kadar so bili napadeni tujci od sosednjih rodov, bodisi od divjih zveri. Še vedno ni znano, kakšno vero so imeli, vendar pa so brezdvomno že verovali v posmrtno življenje. Ženske so bile ničemerne in so nosile kot lepoticke bronzaste lasnice, prestepe, uhane ter bisere iz jantarja in iz eno in večbarvnega stekla. Jantar so brčkone prinašali na Dolenjsko s severa Veneti, s steklom pa so morali tržiti fenicijski in etruščanski trgovci. Prav malo pa so imeli še tedaj zlata. Tudi možki so se že lepoticili in nosili bronzaste ovratnike. Za delo pa so imele ženske lepe bronzaste igle, lončena vretena in uteži za statve, otroci pa so že tudi dobili lončene otroške igrače. Denarja tedaj ljudje še niso poznali in so živeli le od lova, saj tudi polja še niso znali obdelovati. Mrliče so pokopavali različno. Na nekkih krajih so jih namreč pokopavali, na drugih pa sežigali, polagali njih pepel v lončene posode, ki so jih zagrebeli v grob in nato

Izkopanine denarja na Dolenjskem

obložili s kamenitimi ploščami. Revežu pa niso niti pepela dajali v grob, temveč so ga enostavno zagrebeli v zemljo.

Najslabše na Dolenjskem je bil obljuden v prazgodovinski dobi današnji kočevski okraj, kjer so bile doslej prav redke najdbe iz te dobe. Pač pa je današnje Novo mesto igralo dokaj važno vlogo že v prazgodovinski dobi. Na kapitelskem marofu in na mestu, kjer stoji sedaj prostinja s kapitelsko cerkvijo, sta bili namreč že v halštatski dobi dve utrjeni gradišči, kar dokazujejo velike gomile, ki so bile najdene na kapitelskem marofu in v okolici Novega mesta. Posebno v gozdu graščine Bajnof je bilo rajdeno lepo bivališče in več malih gomil. Poleg Novega mesta in že zgoraj imenovanih velikih gradišč z lastnimi kra-

Ali ste že odposlali naročilnico za DK?

Ki pa so bila na Dolenjskem še večja gradišča pri vseh Gradenju in Mladevina pri Beli cerkvi, Pečarjevem grabnu pri Mokronogu, pri Gorenji Straži, Slepšeku pri Mokronogu itd.

Prva pismena poročila

S petim stoletjem pred Kristusom se končuje halštatska doba in pričenja latenska. O tej dobi pa že imamo tudi prva pismena poročila. Grški zgodovinar Herodot namreč poroča, da so na ozemlju današnje Dolenjske prebivali Liburnjani in Japodi, ki so bili del Ilircev. Najprej so se bavili le z lovom, kameje pa že tudi s poljedelstvom in rudarstvom. Okoli 4. stoletja pred Kristusom pa so Galci zapustili preobljudeno Galijo in se naselili med ilirskimi narodi. Galsko plemo Latobikov je tedaj predrl ob Savi do Krškega, kjer je ustanovilo v uro hoda oddaljeni današnji vasi Drnovo močno naselbino Neviodunum, od ko der so se nato razširili po vsem Dolenjskem.

Na drugi strani pa izkopanine dokazujejo, da je v vsej prazgodovinski dobi živel po Dolenjskem vedno le eno in isto ljudstvo, ki je v teku stoletij sicer večkrat menjalo svoje običaje, orožje in orožje, vendar ostalo v bistvu vedno isto. Po raznih grobiščih in gradiščih najdeni galski predmeti in posebno prvi galski srebrni de-

nar pa le izpričujejo, da so Galci na svojem potovanju skozi severno Italijo in Dolenjsko v Panonsko nižino in Macedonijo dalj časa bivali na Dolenjskem.

Iz latenske dobe je bilo najdenih po vsem Dolenjskem nešteto dragocenih gradišč pri grobiščih, med najvažnejšimi gradišči pri vasi Slepšek blizu Mokronoga. Prvi grobovi iz latenske dobe pa so bili najdeni v gozdu blizu vasi Ribjek pri Sv. Križu. Mrliči v teh grobovih so imeli po 2 m dolge meče, sulice, sekire, velike ščite in nože ter krasne igle, ki so že dokaj silne iglam iz rimske dobe. Tudi v ženskih grobovih najdene zapetnice in igle so že silne rimskim. Vse izkopanine kažejo izredno sličnost z izkopanimi predmeti v nekdanjih bivališčih Galcev v zapadni Švici, Franciji in Italiji. Tudi orožje iz latenske dobe, posebno znameniti, dolgi galski meči, sulice in sekire, je mnogo bolj dovršeno izdelano kakor v halštatski dobi. Grobišča iz latenske dobe so bila najdena še pri Vajčni vasi pri Žužemberku, kjer je bil najden dragocen in krasno izdelan bronzast pas v Ostrožniku pri Mokronogu. Vinjem vrhu pri Beli cerkvi, Grmu pri Metliki in pri Stični.

Z latensko dobo se končuje prazgodovinska doba na Dolenjskem in s prihodom Rimljanov v naše dežele nastopa šele prava zgodovinska doba, rimska doba.

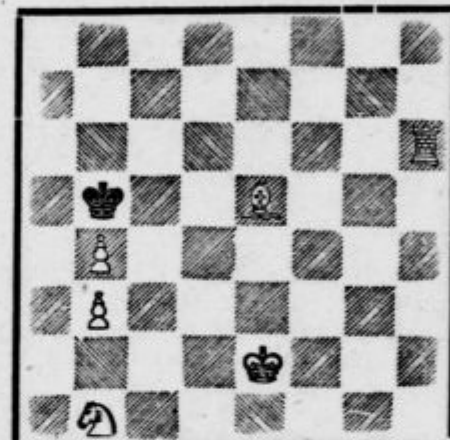
KAJ VEM? KAJ ZNAM?

481. Kdo je prinesel porcelan v Evropo?

482. Kaj je kartoteka?

483. Kdaj se je ustanovila kraljevina Belgija?

484. Naš šahovski problem.

Mat v štirih potezih.

485. Ura prehitve.

Imam dve uri, ena gre prav, druga pre-

hitvea dnevno za 4 minute. Uravnam jih, da kažeta danes istočasno 12. uro. Po koliko dneh bosta zopet obe kazali istočasno 12. uro pod pogojem, da ju bom redno navijal in nič popravljaj!

Rešitev naloz 3. t. m.:

476. Predpona »bios«, s katero sestavljamo zlasti imena raznih znanstvenih panog (biologija, biokemija itd.), izvira od grškega »bios« — življenje.

477. Empedokel je učil, da je ves svet sestavljen iz štirih prvih, in sicer iz ognja, vode, zraka in zemlje.

478. Perm je ime iznad geoloških formacij in se imenuje po ruskem mestu Permu kjer so našli skladi iz te davne zemeljske dobe.

480. Denar v dveh žepih. — V levem žepu imam 5 lir 40 stotink, v desnem žepu 4 lire 20 stotink. Če predenem iz levega žepa 60 stotink v desni žep, imam v vsakem žepu 4 lire 80 stotink. Če predenem iz desnega žepa 1 lir v levi žep, imam v levem žepu 6 lir 40 stotink, v desnem žepu pa 3 lire 20 stotink, torej v levem dvakrat toliko kakor v desnem.

Kaj je megla?

Za marsikoga bo gotovo prilično presenetljivo, če mu povemo: vodne pare ni mogoče videti. Vodna para ni nič drugega kakor voda v plinastem stanju, ki jo v zraku vedno nahajamo. Kar običajno imenujemo vodno paro, je v fizikalnem smislu nekaj drugega. A pojdemo po vrsti!

Zrak lahko sprejme veliko množino plinaste vode, in sicer tem večjo, čim toplejši je. Šele tedaj, ko preseže ta primes tisto količino, ki jo more zrak pri določeni temperaturi sprejeti, se presežek usede na predhodno nesnago, ki jo zrak praktično tudi vedno vsebuje, na prašna zrnca, delce vode, pritegujočih plinov, kakor amoniaka ali solitrne kisline itd. Tedaj se stvorijo okrog teh »kondenzacijskih jedrov«, jeder zgoščevanja, neznatne vodne kapljice, ki plavajo po zraku in ga delajo neprozornega. Zgoštevane takšnih kapljic v višjih zračnih plasteh imenujemo oblake, ob tleh pa meglo. Kako nam postane vodna para vidna, opazujemo lahko ob vsaki lokomotivi. Ali ste že opazovali, kako oddaja lokomotiva s kratkimi puhi paro? Nad robom njenega dimnika ne vidimo ničesar, malo višje pa se kaže, kakor da se je stvoril iz nič beli steber vroče, v hladnejšem zraku in zavoljo svojega raztezanja malo ohlajene ter kondenzirane pare, ki je podobna oblaki kopi na poletnem nebu.

Toda to nas spravlja previsoko v kraljestvo oblakov. Vrnimo se k zemlji in v jesen. Jutrnji sprehod nas vodi v pravem oktobrskem ali novembrskem dnevu skozi drevedno lepega parka, ki teče skozenj potok. Zrak je hladen, oddaljenejša drevesa se izgubljajo v megli, iz potoka pa se — kadri. Voda upravlja zalogo svoje toplote varčneje kakor kopna zemlja, ki se hitreje segreje, a tudi hitreje izžareva toploto. Potok si je ohranil še malo poletne toplote in jo izpuhta sedaj na svoji površini tako močno, da hladni, vlažni zrak ne more sprejeti vse količine oddane vodne pare ter jo veje v majhnih oblčkih, ki se vedno znova tvorijo, v svojo splošno zamegljenost. Tudi nad mokrimi travniki leži talna megla. A čim bolj se sonce dviga, tem bolj se ta pojav izgublja. To »izparivanje« je v načelu isto kakor izparivanje vroče tekočine. Skodelica kave, ki se v topli sobi ne »kadi«, se bo začela takoj kaditi, če jo postavimo za trenutek na balkon v hladni jesenski zrak.

Toda načini, kako nastaja megla, so mnogovrstni. To naj nam pokaže spet vsakdanji primer. Kdor nosi nocojke, bi lahko povedal marsikaj o neprijetnih položajih, ki nastanejo, ko stopi s hladnega zraka na prostem trenutno v tople prostor, kjer je polno ljudi in zato tudi polno vlage. Stekla se tedaj orose, ker se zrak od dotika z njihovo hladno, suho površino tako ohladi, da mora oddati odvečno paro. Ob steklih se para zgosti. V naravi prihaja na podoben način do tvorbe rose, v večjem obsegu pa do megle. Kakor smo prej slišali, se trdna tla razmeroma hitro ohlajajo. A prav jeseni doživljamo značilne vremenske položaje, ko drsi za to letno dobo mil, vlažen zračni tok, ki ga prinašajo slabotne depresije z oceana, preko hladnih tal in jim odaja iz svojih gostih spodnjih plasti del svoje toplote. Tedaj nastanejo najlepši pogoj za meglo, ko je namreč zrak tako nasičen z vlagjo, da je pri svoji ohladitvi ne more vse obdržati ter jo odda v podobi drobnih meglenih kapljic. Ta vrsta megle se pojavlja zlasti jutraj, ko so tla ponoči z močnim izžarjevanjem zelo ohlajala. Seveda pa ob takšnih jutrih odnosno v takšnih nočeh nebo ne sme biti zakrito z oblaki, ker bi ti izžarjevanje ovirali. Razen tega vreme ne sme biti vetrovno, ker bi veter odnašal zračne gmade ob tleh pro-

hitro s seboj in jih nadomeščal z novimi zračnimi masami, tako da bi jih tla ne mogla dovolj ohladiti.

Plosko kakor bel prt, včasih visoka za moža ali višja od hiš in dreves in gričev, a skoraj vedno različno omejena od višje zračne plasti, leži jesenska megla nad jutrnjo pokrajino. Če je sonce še dovolj krepko, tedaj se prične v tem meglenem morju nenadno valovanje in prelivanje, zrak se ogreje in vsrkava meglo, megla izgineja. To se zgodi včasih presenetljivo hitro in z občutkom srede zagledamo pred seboj rosnopokrajino v topli svetlobi jesenskega sonca. Tako zlasti v oktobru. V poznejši dobi leta, ko postanejo sončni žarki preslabotni, pa se megla neredko obdrži. Nič je ne more odrediti, rase navzgor, vse je živo, z dreves kaplja in somračen novembrski dan, ki se komaj opoldne malo osveti, teži z vso svojo sivino na nas. Po mestih se prižigajo že popoldne luči in vse je nekam pridrušeno, celo ropot prometa. Ljudi zebe in z dvignjenimi ovratniki hitijo proti domu, kjer skrbni toplo peč za to, da more zrak obdržati vodno paro, tako da se ne kadi niti vroči čaj k večerji.

Veliki pisatelj pravljic Andersen je rad čital ljudem svoja lastna dela — pri tem pa je bil zelo siab čitalec. Sloviti kipar Thorwaldsen je bil edini, ki se mu je upal to tudi povedati in se mu ni hlinil. Nekega večera je Andersen spet čital svoje pravljice, potem je vprašal Thorwaldsena za mnenje. »Zgodba je bila dosti prekratka,« je odgovoril Thorwaldsen. Andersen je bil vesel, da je njegov prijatelj končno zadovoljen z njegovim delom. »Zakaj je bila prekratka?« Kako dolga naj bi bila po tvojem mnenju?« je vprašal polskoskan. »Tega ti ne morem povedati,« je odvrnil kipar, »bila pa je odlično prekratka. Tako dobro sem spal... in sredi najlepših sanj si končal.«

Previdni potnik v vlaku, svoji lepi sosed: »Gospodična, sedaj pridemo takoj v predor. A prosim vas, da bi mi dali zaščitnico na levo lice, ne na desno, ker imam na desni strani vneto zobno korenino!«

TRIP TRAP

SPORT

20 let fašističnega sporta

V teh dnevih je minilo 20 let, odkar je tudi sport v Italiji dobil svoje avtoritativno vodstvo in se razvil v široino in globino po edinih smernicah Fašistične stranke, ki je temu pokretu, namenjenemu predvsem doraščajočemu rodu, naklonila še prav posebno pozornost. Italijanski listi so temu jubileju posvetili največjo pažnjo in objavili razne pregledne članke o gigantnem razvoju sporta in telesne vzgoje v zadnjih dveh desetletjih v vse plasti italijanskega naroda. Dogodka so se spomnili seveda tudi vsi prijateljski in zavezniki narodi Italije. V eni izmed zadnjih števil je med ostalimi tudi glasilo nemške narodno-socialistične stranke »Völkischer Beobachter« posvetilo fašističnemu sportu nekaj jedrnatih besed toplega priznanja, ki jih zaradi izčrpnosti posmemamo tudi za naše čitatele:

»Sposobnost narodov je lahko ceniti po marsičem, bodisi po njihovih kulturnih, gospodarskih, tehničnih ali organizacijskih uspehih. Uveljavljanje mladih sil pred sovrženikom in na sportnem polju spada med merila dokončne ocene za vsak narod. Po 20 letih se je tako uveljavil tudi sport v Italiji. Z zgolj tehničnih vidikov dokazujejo ta napredek statistike o meddržavnih tekmah, o olimpijskih zmagah ter o narodnih in mednarodnih rekordih v primerjavi z ostalimi narodi.

Toda fašistični sport ne bi bil označen popolnoma, če bi ga označevali samo s to besedo. Govoriti je treba o italijanskem športu, pomisliti je treba, da doraščajoča tamkaj generacija, ki je sport in igro sprejela zase prav tako resno kakor življenje. Vedeti je treba, da so tamkaj vstali mladi ljudje, ki so postali v sportu bolj zdravi, bolj v tudi bolj svobodni. Zavedati se je treba, da so na čelu italijanskega sporta ljudje, ki mislijo ritaliansko. One erke, ki so videsane na spomenikih iz starega veka in na najmočnejših stavbah moderne Italije — SPQR, ki pomenijo »Senatus Populusque Romanus«, so tudi danes

danes vodilne v sportu. Te erke se blestijo na kockah Mussolinijevega foruma in so zapisane v srečih italijanskih sportnih voditeljev.

Preko mnogih poizkusov je italijanski sport kmalu dobil svojo krepko organizacijo. Prav gotovo je šel ta razvoj mnogo hitreje kakor bi se bilo dalo sklepati v zvezi z zmedo, ki je vladala do tedaj med mnogimi velikimi organizacijami te vrste. Danes je samo po sebi razumljivo, da vodi jo vse niti sportnih organizacij k narodnemu olimpijskemu odboru (CONI), izvedljivo pa je bilo to samo zaradi tega, ker vodilni močje v italijanskem sportu niso bili samo odlični poznavalci sporta, temveč obenem tudi preizkušeni in navdušeni fašisti. Pri njih je uveden sistem izmenjave straže in vsak najboljši izmed njih je vsak čas pripravljen prijeti za vsako delo na vsakem mestu — za blagor zajednice.

Za voditelje je nepregledna množica aktivnih sportnikov, na katerih so se izpolnile Ducejeve besede: Danes sportniki — jutri vojniki. V poročilu Fašistične stranke o sportnem delovanju med vojno je bilo pred kratkim med drugim ugotovljeno naslednje:

Skoraj vsi padli vojniki so obiskovali šolo in se pripravljali za borbo v sportnih organizacijah ter so prešli najplemenitejšo kri, ki jo je žrtvoval sport iz svojih izbranih vrst na oltar domovine. Do sedaj je padlo 334 sportnikov, od katerih je vsak pomnil mnogo in katerih imena so vsa zabeležena v zlati knjigi italijanskega sporta med najboljšimi. Kljub temu pa je italijanski sport, v svesti si borbenosti svoje mladine, vztrajal ne samo na domačih terenih, temveč prav tako v mednarodni areni v tem, da bo sportni sloves Italije, po Ducejevem naročilu, ostal tudi v sedanjih vojni čim ponesnejši.

Temu priznanju za italijanski sport ni treba nobenega komentiranja, tako zaključuje veliki nemški list svoja izvajanja.

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L. 30, za drž. in prov. takso — 60, za dajanje naslova ali šifro L. 2. Najmanjši iznos za te oglase je L. 7. Za ženske in dopisovanje je plačati za vsako besedo L. 1, za vse druge oglase L. 60 za besedo, za drž. in prov. takso — 60, za dajanje naslova ali šifro L. 3. Najmanjši iznos za te oglase je L. 10.

Službo dobi

Briv. pomočnika izjem za takoj ali po dogovoru. Mesto je stalno. Plačam dobro. Benda Vinko, Erjavčeva 15. 15226-1

Šteparico

izjem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15128-1

Dekle

za pomoč gospodinjstvu, sprejemam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15143-1

Kuharico

samostojno izjem za takoj k mašini družini. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15145-1

Hotelskega slugo

z dobriimi spricvali sprejemam hotel Štrukel. 15148-1

Službe išče

vsi eno vseh hišnih del, žel službo pri boljši mašini družini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Redoljub.« 15129-2

Drobne zanimivosti

Nepotrebna zastavljavnica. V Plzinu na Češkem, ki ga poznamo najbolj po odličnem pivu, se je te dni dogodilo nekaj nenavadnega: ukinili so zastavljavnico in nameščeice so dobili druge službe. Ukinitev zastavljavnice je utemeljena s tem, da imamo mestno prebivalstvo dovolj zaslužka in denarja in da je zlasti delavstvo poravnalo vse svoje dolgeve ter se ne poslužuje več zastavljavnice.

Ženske v gasilski službi. Kjer primanjkuje moških se uveljavljajo tudi ženske v gasilski službi. Zlasti lep vzgled so nedavno podale žene in dekleta v Branslovem na Češkem. Ko je bilo nedavno preseljeno odnošno gasilsko društvo, so se številne žene in dekleta priglasile kot članice.

Jegulja v vodovodu. V Kristijansandu je neka gospodinja, ki je hotela pri vodovodu napolniti lonec, da bo skuhala juho, dobila tudi ribo zraven, in sicer je iz vodovoda padla v lonec jegulja. Nenavaden pojav je pojasnil zagonekto, zakaj so v ondotnem mestnem vodovodu tako pogosto nastopale nepojasnjene zagate. Jegulje so našle pot v rezervoar mestnega vodovoda, naka so se spzile v cev.

Goska za 20.000 frankov. V pariškem botaniškem vrtnu je bila te dni izvršena tatvina med perutnino, ki krasit vrtove in jezero. Čez noč je izginila kapska gos, ki so jo imeli za izredno redkost. Tehtala je komaj 4 funte, zato upojo, da vsaj ni končala v ponvi kakšnega požaruha. Kapska gos je namreč ocenjena na 20.000 frankov, kar je bila torej vsekar predragocena pečenka. Zato pozivajo pariški listi moža, ki si je prilačil dragoceno gosko, naj se izkaže za »poštenega najdeljca«, v kolikor seveda goski ni zavrnil vrata.

Kratki ali dolgi kodri? To je vprašanje, o katerem so nedavno razpravljali dunajski frizerji. Po njihovi solbi ni v skladu z dobo, da bi ženske glavo krasila pregrsta griva in da bi zaradi samih frizur morale dame in dekleta presedeti cele ure pred ogledalom. S tem seveda ni rečeno, da hočejo frizerji kar naenkrat vse ženske glavo ostržiti, temveč so se odločili za srejnjo mero. Odločnica za bodoče ženske frizure utegne biti mera, ki si jo zavzeli frizerji v Wiesbadenu. Zedinili so se v tem, da morajo biti ženske frizure praktične, higiensne in v skladu z gospodarstvom, da bodo skromnejše kakor doslej in da bodo kljub temu krasile ženske glavo.

Nemška družba za vzgojo na prostem je nedavno razpisala natečaj za arhitekta, naj bi predložili načrte za osmrazredno ljudsko šolo, kjer naj bi se pouk vršil kolikor mogoče na prostem. Med poslanimi načrti so izredno zanimivi in bodo pomagali ustvariti povsem nove tipe modernih šol. Natečaja so se udeležili številni odlični nemški arhitekti.

Zanimiva stara grška najdba. V bližini Ravenne je neki ribič lovil ribe v morju. Ko je dvignil mrežo, se je našel izrednega plena. Tega je bil tudi deležen, toda ne v tisti obliki, kakršnega je bil pričakovati. Dvignil je namreč starinski marmornati kip. Ko so ga pogledali strokovnjaki, so ugotovili, da je soha iz drugega stoletja pred Kristom. Upodobljen je grški filozof Karneades, ki je bil grški poslanik v Rimu. Brččas pripada soha tisti skupini starinskih umetnin, ki jo je dal kardinal d'Este prepeljati v sedemnajstem stoletju iz Ravenne v Rim. Nesreča pa je hotela, da se je ladja na poti proti pristanišču Ostiji v viharju potopila.

Znameniti govor na pojedini bivših wrykynskih dijakov, in ko je prebaval ta neuzitni cmok, mu je iznenada prišlo na misel, da bi ponudil možu v uniformi, ki se še ni bil ganil s svojega mesta, oljkovo vejico.

Kaže, da se pripravlja k dežju, ali ne? ga je prijazno odgovoril.

Kaj? je začuden vprašal gospod Braddock.

Govoril sem z gospodom, ki nama sedi nasproti, je z vabiljnim smehljajem odvrnil Sam.

Gospod Braddock se je previdno ozrl čez ramo.

Z onimle tam? je vprašal resnobno. »Jaz sem pa mislil...«

Oh da, je Sam prizanesljivo odvrnil. »A zdaj se mi bolj in bolj dozdeva, da je zelo dober dečko. Učiti se mora še, to je vse.«

Pa zakaj meniš, da se pripravlja k dežju? je vtrajal vrgli Bradder, ki se še ni bil do brega razgledal.

Mož v uniformi — bil je, kar mimogrede omenosti, taksijski šofer — se jima je rade volje pridružil. Rekel je, da ne ve, kakšne načrte ima gospod Braddock, a njegova osnovna misel je, da bi kazalo iti spat. Gospod Braddock ga je s sijočim dobrodušjem potpreljal po ramenu.

Tale, je rekel Samu, »je najljubeznivejši tovariš, ki sem ga kdaj našel v življenju. Škoda, da se ne spominjam njegovega imena.«

Šofer je povedal, da se piše Evans.

Evans! I seveda! Kakopak! je vzkliznil dobri Bradder. »Saj sem rekel, da je nekaj takega, kar se začneja z G. Sam, to je moj prijatelj Evans. Ne spominjam se, kje sem ga srečal, vem pa, da me bo

Pouk

po najvišjih dnevni cenah kupujem vsako količino, dolžina od 20 cm naprej. MILAN JAGER, mehanik na predelnici žime, Ljubljana, Sv. Petra cesta 17. 14728-7

Inštruktorja (-ico)

vestnega in večnega za petotokla zabim. Prijave pod »Bežigrad 100« na ogl. odd. Jutra. 15146-4

Prodaj

Prodajmo dva para* moških škornjev št. 42. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15123-6

Prodaj

manjšo žensko ročno torbico, usnieno, za 70 lir, in jave šaferles št. 36 za dečka ali dečko, zelo dobro ohranjene. Wolhinz, Cesta Vikt. Emanuela 46-1, desno, zvonec pozvoniti. 15059-6

Prodaj

za popravilo vseh vrst peči, štedilnikov in vsa kurila itd., zopet na zalogi. Drobna prodaja: št. Žilji, trg, z železnico. Gospodarska cesta. Na veliko: »Ogenite Rozman, Ljubljana, nadstropje. 15127-6

Samotni cement

»Ogenite« za popravilo vseh vrst peči, štedilnikov in vsa kurila itd., zopet na zalogi. Drobna prodaja: št. Žilji, trg, z železnico. Gospodarska cesta. Na veliko: »Ogenite Rozman, Ljubljana, nadstropje. 15127-6

Ugodno prodaj

železno otroško postelico kompletno, otroški voziček, zložljivo posteljo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15141-6

Moške čevlje

črne, št. 43, skoro nove prodim. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15147-6

Merkur-peč

50% prihranka. Cena 350 do 550 lir, ima na zalogi Merkur, Puharjeva ul. 6. 15150-6

Kupim

stroji za izdelovanje palic za metle. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Metla.« 15107-7

Pisalne stroje

gramofone in plošče, dobro ohranjene ali pa v neuporabnem stanju, kupuje in plača najvišje dnevene cene EWE-REST, Prešernova ulica št. 44. J-129-M-7

Kupim

stroji za izdelovanje palic za metle. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Metla.« 15107-7

Šivalne stroje

biciklje, bicikel gume in motorna kolesa kupimo. Plačamo dobro. Merkur, Puharjeva 6. 15151-7

Predivo

po najvišjih dnevni cenah kupujem vsako količino, dolžina od 20 cm naprej. MILAN JAGER, mehanik na predelnici žime, Ljubljana, Sv. Petra cesta 17. 14728-7

Kupim peč

(hišni prijatelj), za na štedilnik, po možnosti na dva cilindra. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno.« 15103-7

Prehrana

Abonente sprejemam na dobro hrano. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15087-14

Pohištvo

otroške vozičke, otroške postelice, vsakovrstno snazno pohištvo in druge uporabne predmete v trgovini »Oglede.« Mestni trg 3, vhod skozi vežo. 15140-12

Kupimo

kompletna s širokim karčem napredaj, Kavč ali fotelji se prodajo posebej. Merkur, Puharjeva 6. 15152-12

Samska soba

kompletna s širokim karčem napredaj, Kavč ali fotelji se prodajo posebej. Merkur, Puharjeva 6. 15152-12

Posest

dvonadstropno, petstanovanjsko za Bežigrad, prodajmo za 550.000, Popolnoma nova. Prevzem hipoteko 60.000. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15154-20

Soba odda

2 ali 3 gospodične sprejemam na dobro ig za dohodno hrano. Lepa soba — na razpolago kopalnica. — Strossmayerjeva 4-1, desno (nasproti Poljanske gimnazije). 15133-23

Elegantno sobo

nasproti univerze oddam samostojno gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15131-23

Opremljeno sobo

v centru takoj oddam. Tyrseva c. 15-11, desno. 15132-23

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom, oddam, Mencingerjeva 39a. 15153-23

Sostanovalec

izjem v lepo sobo, ki se nahaja v sredini mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sostanovalec.« 15137-23

Opremljeno sobo

oddam blizu »Evrope«. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15138-23

Sobe išče

Opremljeno sobo v centru izjem miren go. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalene.« 15153-23a

Stanovanje

Trisobno komfortno stanovanje v centru izjem. Nudim visoko nagrado. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljancane.« 15134-21a

Glasbila

Violino staro, odlično, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 15122-26

Pianino

dobro ohranjen, vzajem v najem proti mesečni najemnini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Uglašene.« 15136-26

Izgubljeno

kapska hubertusa sive barve v nedeljo popoldne. Pošten najditelj je naprosen, da jo odda v ogl. odd. Jutra. 15097-28

Izgubila se je

kapica hubertusa sive barve v nedeljo popoldne. Pošten najditelj je naprosen, da jo odda v ogl. odd. Jutra. 15097-28

Izgubila sem

od Frankopanske do trgovske šole žensko komasto uro, ki je last revne begunka. Prosim najditelja, da jo proti odškodnini vrne v ogl. odd. Jutra. 15135-28

Izgubil se je

3. nov. t. l. sivo-bel muček z rdečim trakom okrog vratu. Najditelj naj ga prinese odda proti nagradi: Zajc, Gradišče 11-1. 15139-28

Listnico

z osebnimi dokumenti, ki se je izgubila od magistrata do Delavskega doma, prosim, da se odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 15124-28

Izgubila sem

od Frankopanske do trgovske šole žensko komasto uro, ki je last revne begunka. Prosim najditelja, da jo proti odškodnini vrne v ogl. odd. Jutra. 15135-28

Izgubil se je

3. nov. t. l. sivo-bel muček z rdečim trakom okrog vratu. Najditelj naj ga prinese odda proti nagradi: Zajc, Gradišče 11-1. 15139-28

Listnico

z osebnimi dokumenti, ki se je izgubila od magistrata do Delavskega doma, prosim, da se odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 15124-28

Izgubila sem

od Frankopanske do trgovske šole žensko komasto uro, ki je last revne begunka. Prosim najditelja, da jo proti odškodnini vrne v ogl. odd. Jutra. 15135-28

Izgubil se je

3. nov. t. l. sivo-bel muček z rdečim trakom okrog vratu. Najditelj naj ga prinese odda proti nagradi: Zajc, Gradišče 11-1. 15139-28

Listnico

z osebnimi dokumenti, ki se je izgubila od magistrata do Delavskega doma, prosim, da se odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 15124-28

Izgubila sem

od Frankopanske do trgovske šole žensko komasto uro, ki je last revne begunka. Prosim najditelja, da jo proti odškodnini vrne v ogl. odd. Jutra. 15135-28

Izgubil se je

3. nov. t. l. sivo-bel muček z rdečim trakom okrog vratu. Najditelj naj ga prinese odda proti nagradi: Zajc, Gradišče 11-1. 15139-28

Listnico

z osebnimi dokumenti, ki se je izgubila od magistrata do Delavskega doma, prosim, da se odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 15124-28

Izgubila sem

od Frankopanske do trgovske šole žensko komasto uro, ki je last revne begunka. Prosim najditelja, da jo proti odškodnini vrne v ogl. odd. Jutra. 15135-28

Izgubil se je

3. nov. t. l. sivo-bel muček z rdečim trakom okrog vratu. Najditelj naj ga prinese odda proti nagradi: Zajc, Gradišče 11-1. 15139-28

Listnico

z osebnimi dokumenti, ki se je izgubila od magistrata do Delavskega doma, prosim, da se odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 15124-28

Izgubila sem

od Frankopanske do trgovske šole žensko komasto uro, ki je last revne begunka. Prosim najditelja, da jo proti odškodnini vrne v ogl. odd. Jutra. 15135-28

Izgubil se je

3. nov. t. l. sivo-bel muček z rdečim trakom okrog vratu. Najditelj naj ga prinese odda proti nagradi: Zajc, Gradišče 11-1. 15139-28

Listnico

z osebnimi dokumenti, ki se je izgubila od magistrata do Delavskega doma, prosim, da se odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 15124-28

Izgubila sem

od Frankopanske do trgovske šole žensko komasto uro, ki je last revne begunka. Prosim najditelja, da jo proti odškodnini vrne v ogl. odd. Jutra. 15135-28

Izgubil se je

3. nov. t. l. sivo-bel muček z rdečim trakom okrog vratu. Najditelj naj ga prinese odda proti nagradi: Zajc, Gradišče 11-1. 15139-28

Listnico

z osebnimi dokumenti, ki se je izgubila od magistrata do Delavskega doma, prosim, da se odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 15124-28

Izgubila sem

od Frankopanske do trgovske šole žensko komasto uro, ki je last revne begunka. Prosim najditelja, da jo proti odškodnini vrne v ogl. odd. Jutra. 15135-28

Izgubil se je

3. nov. t. l. sivo-bel muček z rdečim trakom okrog vratu. Najditelj naj ga prinese odda proti nagradi: Zajc, Gradišče 11-1. 15139-28

Dodatki od nedelje

K tekmam za točke

Senzacija in pol je bil izid rimske tekme v V. kolu nogometnega prvenstva po italijanskih igriščih, v kateri je Torino — to je ono moštvo, za čigar letošnjo sestavo so bile izdane ogromne vsote denarja, pa se kljub temu sprva nikakor ni moglo uveljaviti — odpravil enajstotisto državne prava Rome s subimi štirimi goli, doseženimi že v prvih 45 minutah igre. Znano je bilo, da ima Torino v svojih vrstah moči, da bi lahko poskrbel za tako presenečenje tudi na tujem igrišču, toda da bo stvar opravil v taki obliki, tega ni pričakoval nihče. Zdej se že mora priznati, da je to torinsko moštvo kljub svojima dvema uvodnima porazoma najresnejši kandidat za osvojitev prvega mesta — vsaj v prvi polovici turnirja.

Pri tem računu pa je vsekakor treba misliti še na eno moštvo (Livorno), ki do sedaj sploh še ni izgubilo nobene točke in je po petih tednih tega tekmovalnega daleč pred ostalimi na prvem mestu. Kako bo šlo temu Livornu dalje, se seveda ne da reči niti približno, toda gotovo je, da so se nogometaši iz Livorna zagnali v ta ples z vsem ognjem in kljub močnim partnerjem, ki so jih že odpravili, še ne kažejo prav nič, da bi mislili odnehati.

V ostalem delu sporeda je šlo vse bolj ali manj po neklih načrtih. Genova je spet prišla do dveh točk, Juventus do svoje prve, toda pričakovane zmage in tudi podvig Fiorentine je obetalo že nekaj znakov vnaprej. Milanski moštvi sta si zadnjo nedeljo nabrali tri točke in je Ambrosiana z njihovo pomočjo trenutno prišla kar v čudovite višine — do četrtega najboljšega mesta.

V diviziji B si je vodilna Spezia še bolj utrdila svoje mesto na vrhu tabele. Napoli je imel precej težav, da je to pot rešil ves izkupiček, toda zaenkrat se je še zmerom osamljen obdržal na drugem mestu. Najnevarnejša nasledovalca sta mu Padova in Brescia. Oni Cremonese, ki je letos spravljal prvi dobiček, je po petih tekmah zdrsnil